

Zsidó katonák Krakkóban

Az első világháborúban harcoló magyar zsidó katonákról nyílt kiállítás Krakkóban, a Galícia Zsidó Múzeumban – közölte az MTI.

A Júda Magyar Oroszlánjai című tárlat megnyitóján jelen volt *Benkő Tibor* magyar és *Mieczyslaw Gocul* lengyel vezérkari főnök, valamint *Totha Péter Joel* magyar vezető tábortábori rabbi és *Michael Schudrich* lengyel főrabbi is.

A lengyelországi magyar évad keretében a Varsói Magyar Kulturális Intézet társszervezésében megnyílt, az Első Világháborús Centenárium Emlékbizottság által támogatott tárlat tárgyi emlékek, korabeli fényképek és dokumentumok segítségével idézi fel a háború keleti frontján, Galiciában vívott harcok történelmi összefüggéseit, eleveníti fel az Osztrák–Magyar Monarchia hadseregében küzdő magyarországi zsidók sorsának társadalmi és vallási vetületeit is.

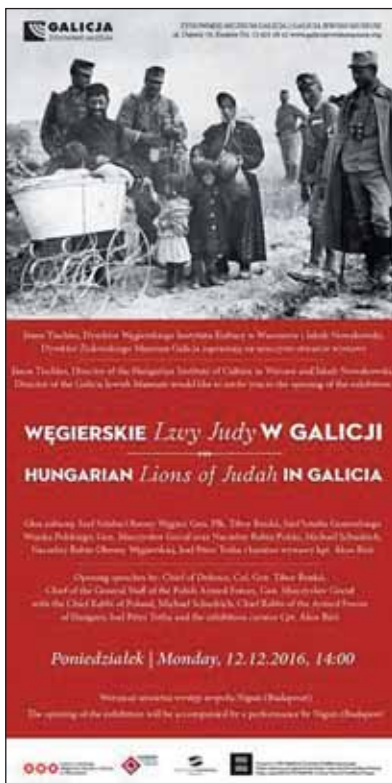
Megtekinthető egyebek között a

magyar bajtársai között nagy tekintélynek örvendő, táborkokká előléptetett nemes krupieci Bauer Gyula sapkája és kardja.

A kiállítás főkuratora, *Bíró Ákos* önkéntes műveleti tartalékos százados a megnyitón elmondta: a projekt egy feledésbe merült történelmi fejezetet mutat be, feleleveníti a lengyelországi és a magyarországi zsidók kapcsolatainak emlékét.

Bíró Ákos, aki a Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely munkatársa, emlékeztetett arra is, hogy számos magyar zsidó katonát halt hősi halált a 102 éve, 1914. november 28. és december 18. között lezajlott limanowai csatában. A mai Délkelet-Lengyelországban fekvő város közelében vívott ütközetben az osztrák–magyar csapatok megállították és a Dunajec folyó mögé szorították vissza a Krakkó irányába áttörni készülő orosz csapatokat.

Michael Schudrich lengyel főrabbi hangsúlyozta, hogy a kiállítás hozzá-

járul a sztereotípiák legyűréséhez, bizonyítja, hogy „fájdalmas és igazságtalan az az állítás, miszerint a zsidók nem harcoltak hazájuk hadseregében”.

A kiállítás rendezői emlékeztettek arra, hogy a Monarchia hadseregében a birodalomban élő összes nemzetiség, etnikai és vallási csoport képviseltette magát, köztük lengyelek, magyarok, osztrákok és csehek. A zsidó katonák számát 275–400 ezerre becsülik.

Az első világháború összes frontján, a különféle hadseregekben mintegy 1,5 millió zsidó harcolt, és a hadseregekben általában nagyobb arányban voltak képviselve annál, mint amekkora hányadot az adott ország népességében alkottak – olvasható a Galícia Zsidó Múzeum honlapján.

A Júda Magyar Oroszlánjai című kiállítás jövő júniusig tekinthető meg Krakkóban. A megnyitón *Párniczky András* vezetésével a Nigun zenekar lépett fel Bartók-produkciójával.

Ki mondja el?

Mikor már az utolsó tanú is elment, ki mondja el, hogy mi volt a félelem? Cipő nélkül a Duna-parton állni, és nem volt kegyelem. Ha az időről leválik a történelem, a közöny kemény lesz, mint a kő. A múltat ki mondja el? Ki mondja el? S milyen lesz a jövő?

Kádár Péter
Göteborg

MEGHÍVÓ

A Budapesti Zsidó Hitközség a budapesti gettó felszabadításának 72. évfordulója alkalmából megemlékezést tart 2017. január 18-án (szerdán) 10 órakor a Dohány utcai zsinagógában

Elnöki megemlékezés: **Ács Tamás**
Beszédet mond: **dr. Frölich Róbert** országos főrabbi
Énekel: **Fekete László** főkántor

A kegyeletos megemlékezésre tisztelettel meghívjuk.

Ács Tamás
elnök

dr. Kunos Péter
ügyvezető igazgató

Felhívjuk férfi résztvevőink figyelmét, hogy a megemlékezésen fejfedő viselése szükséges.

Rabbitestületi állásfoglalás

A Rabbitestület kinyilvánítja, hogy folytatja a nagy nevű elődök útját, a neológ vallási hagyományokat. Semmi olyan törekvést, ami ellentmond ennek az útnak, nem gyakorol és nem támogat.

Kardos Péter, Schöner Alfréd, Deutsch László, Frölich Róbert, Radnóti Zoltán, Darvas István, Deutsch Péter, Markovics Zsolt, Róna Tamás, Schönberger András, Szerdócz Ervin, Totha Péter Joel, Verő Tamás.

A Szeretkórház a jövő orvosaiért és betegeiért

A Mazsihisz Szeretkórház elnyerte a Semmelweis Egyetem Oktató Kórháza címet.

Az intézmény, Közép-Európa egyetlen zsidó kórháza, több mint 100 éves fennállása óta folyamatosan megújul, még ha megannyi viszontagság érte is. 1990 óta van alkalom követni a fejlődést, a bővülést, figyelni, hozzátartozóimnak mennyit segítettek testi és lelki tusáikban.

Ami megérinti az embert, átlépve a kórház kapuját, az a csend és a nyugalom. A béke szigete ez a hely.

Amikor meghívást kaptam az igazgatónőtől a radiológiai szakorvosi munka ellátására, örömmel jöttem, kötelességnek is érezve a feladatot, cserébe a kapott segítségért.

Dr. Deutsch Zsuzsanna, munkatársaival a kórház betegeiért mindent megtevé, fejlesztések sorát vitte végbe, amit méltán koronázott meg az oktatói cím elnyerése.

Beszélgetéseink, közös konzultációink, a betegek gondos kezelése, a kórház szakembergárdája megfelelt annak, hogy a szakképzést felvállalva, az intézmény megpályázza az oktató címet, mely pályázatot gondosan előkészítve, a követelményeket teljesítve, Szinai gazdasági igazgató úr kapcsolattartóként rendszeresen egyeztetett az egyetemi vezetéssel.

Az egyetemen is jól előkészítettük a pályázat fogadtatását, természetesen az orvosi kar oktatásért felelős professzora, *Bereczki Dániel*, sok egyéb feladata mellett komolyan tanulmányozta és támogatta a pályázatot, melyet *Hornungné Rauh Edit*, a minisztérium képzésért felelős megbízottja azonnal szentesített, ahogy a dokumentumok hozzá kerültek, mert hiánypótlónak bizonyult kórházunk, mely az országban egyedülállóan végzi a gerontológiai és rehabilitációs ellátást.

Most előttünk a feladat, hogy a vállalt oktatást, a rehabilitációs szakorvosok képzését, teljesítsük.

Ebben sok segítséget kapunk *dr. Ormos Gábortól*, *dr. Polgár Anna* főiskolai tanártól, valamint természetesen valamennyi kollégától, akik eddig is magas szinten látták el betegeinket.

Évente több szakorvosjelölt fogadására van lehetőségünk, ami hasznos számunkra is, hiszen így a felhalmozott tapasztalatot továbbadva, biztosíthatjuk kórházunk folyamatos rehabilitációs szakorvosi ellátását.

Egyben ez első lépés ahhoz, hogy az oktatási stratégiát továbbgondolva, összeszedjük a kiművelt, nemzetközi szinten is ismert szaktekinvélyeket, akikkel egy szélesebb orvosképzés alapjait is megteremthetjük, összefogva az egyházon belül.

Az új oktatói kórház működéséhez, feladatának magas szinten történő ellátásához az Örökkévaló áldását kérjük valamennyien!

Dr. Szalai Klára

Európai zsidóság nélkül nincsen Európa

Az európai zsidó közösségek jövőjéről és az antiszemitizmus jelenéről folyt eszmecsere az Európai Parlamentben az EP elnökének, *Martin Schulz*nak és alelnökének, *Antonio Tajani*nak meghívására. A konferencián az Európai Zsidó Kongresszus igazgatói testületének tagjaként *Kunos Péter*, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója és *Dési Tamás*, a Mazsihisz külügyi referense vett részt.

Martin Schulz elmondta: „Minden ötödik európai zsidó ember verbális vagy fizikai atrocitásokat tapasztal, az európai zsidóság létszáma a holokauszt utáni négy milliőről mára egymillió főre csökkent, ezért nemcsak politikai nyilatkozatokat kell tennünk, hanem azonnal cselekednünk kell. Zéró toleranciát kell mutatnunk a zsidógyűlölettel szemben. A tételesség nem opció. (...) A társadalomban felvilágosítani, tanítani kell. Az egyik legfontosabb feladatunk a vallások közötti párbeszéd és tolerancia elősegítése. Sokan még mindig nem értik, hogy nem a vérségi kötelék vagy a vallás tesz minket európaivá, hanem olyan alapvető értékek, mint a tolerancia, a tisztelet és a szabadság.”

Antonio Tajani, az EP alelnöke és a vallások közötti párbeszéd vezetője, hozzátette: „A Szochnut adatai szerint tavaly kétszer annyian vándoroltak ki Izraelbe, mint 2014-ben. Európában 2 millió zsidó élt 1991-ben, ma már csak 1 millió. Európai zsidóság nélkül nincsen Európa. (...) Az antiszemitizmus elleni küzdelem kulcsa az emlékezés és a jövőbe tekintés. Öntudatosnak és büszkének kell lennünk.”

Lord Jonathan Sacks, az Egyesült Királyság korábbi főrabija az antiszemitizmust így definiálta: olyan nézet, amely tagadja, hogy a zsidóságnak kollektív joga lenne zsidóként élni a Földön, ellentétben a világ többi kisebbségével. *Sacks* középiskolai diákokat is kérdezett arról, van-e joga bárkinek a brit kormányt kritizálni. A tanulók mindegyike feltette a kezét. Következő kérdése az volt: ki szerint nincs joga Nagy-Britanniának a létezésre? *Senki* sem tette fel a kezét. Ezután *Sacks* elmondta nekik, hogy a világban Izraellel kapcsolatban sajnos merőben más a helyzet. *Sacks* úgy látja, hogy az antionizmusnak álcázott zsidóellenesség a szélsőséges pártoknál, az iszlámistáknál és az egyetemeken egyre jobban teret nyer. „Ha Európában nem állítják meg az antiszemitizmust, akkor Európa csak immorális kontinens marad, sírfelirattal.”

Az eseményen felszólalt *Pinchas Goldschmidt*, az Európai Rabbikonferencia elnöke, *Albert Guigui*, Brüsszel főrabija és *Bernard-Henri Lévy* francia filozófus is. *Lévy* szerint a helyzet nem annyira drasztikus az európai zsidóság számára, nem lehet összehasonlítani az 1930-as évekkel. A zsidóságnak vannak szövetségesei, fórumai, van hangja. „Ne engedjük a kísértésnek, ne hagyjuk el Európát!” Az antiszemitizmus azonban sajnos sosem fog eltűnni, mert a társadalomban mindig meglesznek bizonyos érzések, ellenszerek, félelmek, amelyek zsidógyűlöletben nyilvánulnak meg.

Amrani: a világ már nem olyan kedves és szép hely

A helyi hitközség és a Magyar–Izraeli Baráti Társaság meghívására Szombathelyre látogatott *Joszéf Amrani*, Izrael Állam magyarországi nagykövete. A diplomata a látogatás alatt kerekasztalhoz ült a kile tagjaival, és hosszasan válaszolt kérdéseikre.

A nagykövetnek a lehető legaktuálisabb kérdéseket tették fel a jelenlétük, így megkerülhetetlen volt az amerikai elnökválasztás eredménye is. „Donald Trump megválasztásának Izraelhez közvetlenül nincs köze” – kezdte mondandóját *Amrani*. „A leendő elnök teendői és ígéretei hatással lesznek a világra, az USA szerepe változni fog. Izraelnek szüksége van egy erős Egyesült Államokra, ugyanakkor hangsúlyozom, hogy Izrael független állam, erős gazdasággal.”

Mint mondja, változások lesznek, de Izrael célja az, hogy jó kapcsolatot ápoljon Amerikával.

Joszéf Amrani hangsúlyozta, nevétségnek tartja, hogy manapság egyes országok még mindig megkérdőjelezzék Izrael létezését. „A történelmet ma is írjuk. Sokan nem gondolták, hogy túl fogjuk élni, de ma is itt vagyunk.”

A résztvevőket nagyon érdekelte az is, hogy a nagykövetnek mi a véleménye Magyarország politikai helyzetéről. „Erre nem mint izraeli vagy mint zsidó szeretnék válaszolni, hanem mint a világ egyik polgára” – kezdte válaszát a diplomata.

„Függetlenek és erősek vagyunk, a mai embereknek a világban a legnagyobb kérdése a félelemhez való hozzáállás. Mindent ez irányít, gondolunk csak az amerikai elnökválasztásra vagy a Brexitre. A politikai irányvonalat is ez határozza meg. Magyarország a zsidó közösségekkel szemben sokkal elfogadóbb és nyitottabb, mint más nyugati országok. Magyarország a zsidók érdekeit is képviseli, Izraellel is jó a viszonya.”

Mint mondja, Izraelnek semmi köze a migránskérdéshez, de személyes véleménye, hogy ők sem szívesen fogadnának be több ezer afrikait. „A világ már nem olyan kedves és szép hely, mint volt. Nem tudom, milyen lesz ezután, de most sokkal rosszabb, mint valaha volt.”

(Forrás: nyugat.hu, fotó: Vágvölgyi Bálint)

VALLÁSI ROVAT

Az emberi nagyság dicsérete

Talán az egyik legfontosabb fogalom, ami a zsidóságot megkülönbözteti minden más világnézettől, ami csak a világon van, az emberi nagyságra vetett hit: az, hogy mit gondolunk mi, egyszerű földi halandók arról, hogy milyen magas szinteket képes egy hús-vér emberi lény elérni. Noha a nyugati civilizáció iskoláiban hivatalosan nem tanítják, mégis kimondatlanul is kialakul egy kép arról, hogy mi is az ember: kicsit hibás, kicsit jó szábdékú, helyenként tehetséges, alapvetően mégis esendő lény. Némelyik ember nagyra törő, becsvágyó, és gőgösségével képes arra, hogy egész országokban kárt tegyen, ha hatalomvágyát akarja kiélni abban, hogy más embereket irányítson. Ha valaki képes arra, hogy egy ilyen fontos pozícióban megőrizze a szerénységét, az már csúcsteljesítménynek számít. Nagyjából ennyit tudna összeszedni egy átlagos, nem a zsidóság tanításain nevelkedett ember a nagyság témájáról, ha megkérdeznék.

A zsidóság ehhez képest azt vallja, hogy egy emberi lény ennél sokkal többre is viheti, akár ezen a világon. Nem kell angyalnak lennie, csak nagyon alaposan és következetesen vé-

giginnie azt a fejlődési programot, amit a Teremtő kínált fel számunkra a Tóra és a micvák útján. Noha ez korántsem sikerül mindenkinek, de az út mindenki előtt nyitva áll: „minden embernek lehetősége van olyan igaz embernek lennie, mint Mózes” (Misne Torá, Hilchot Tesuvá 5:2). Azt nem mondja, hogy olyan fontos vezető is bárki lehet, mert azt, hogy az életben milyen szerepet töltünk be, nem mi határozzuk meg. Viszont az, hogy a ránk osztott szerepet milyen minőségben sikerül produkálnunk, igenis rajtunk múlik.

Ugyanúgy, ahogyan gyakorlást és kitanítást igényel, ha az ember bármilyen mesterséget vagy művészetet szeretne elsajátítani és tőkélyre vinni, az emberi nagyság is gyakorolható. Ezekről a témákról szólnak a muszár irodalom klasszikus könyvei (pl. Orchot Cádikim, Sáaré Tesuvá, Meszilát Jesárim, Chovot Hálevádot). Ezeket a könyveket régi időkben élt rabbik írták az emberi természet működésének legbelsőbb titkairól. Nem mindenki képes arra, hogy a bennük rejlő üzenetet a magáévá tegye. Ezért minden nemzedékben a legnagyobb tanítók felfrísítették az üzeneteiket, és a saját koruk számára segítették a megértést a mindmáig bővülő muszár könyvekkel, melyek mára a zsidó irodalom egyik fontos ágazatát képezik a négy

közül (a maradék három: bibliamagyarzatok, talmudi magyarzatok, törvénymagyarzatok).

Ahogy egy szakmát is úgy kell elsajátítani, hogy a legfontosabb fogásait az ember hosszú idő alatt kitartóan begyakorolja, az emberi lelket is így kell „edzeni”, minden egyes részét külön-külön. Ebből megérthetjük, hogy nagy embernek lenni még nehezebb is, mint egy szakmát profi módon végezni (hiszen ez a szakma több részszakmából tevődik össze). Ez szöges ellentétben áll azzal az elképzeléssel, hogy egyszerű dolog jó embernek lenni, csak nem szabad semmi rossz dolgot csinálni, és igyekezni kell minél több jót cselekedni. Hiszen jó embernek lenni és nagy embernek lenni a zsidóság szerint egy és ugyanaz (mindkettőre a cádik szót szoktuk használni).

Ismerjük meg néhány példán keresztül, hogy pontosan mi is az a magas szint, amit egy emberi lény ezen a világon elérhet általa, hogy dolgozik saját személyiségén. Abraham képessé vált arra, hogy akár saját fiát is örömmel feláldozza a Teremtő iránti szeretetéből. Mózes negyven napot töltött a Sínáj hegyén, amíg a Teremtő megtanította neki a Tórát, és nem evett, nem ivott semmit az ott töltött idő alatt (Mózes 2., 34:28). A Misna beszámol arról, hogy a korai

jámborok ima előtt és után egy-egy órára keresztül meditáltak, hogy egy időre minden kapcsolódásukat megszüntessék a fizikai világgal (Beráhot 5:1). Rási, Rámbám, Jozsef Káro olyan sokat tanultak és írtak a Tóra különböző részeinek magyarzatairól, hogy a mai korban az számít nagy embernek, aki el tudja olvasni minden írásukat.

A berdicsevi cádikról, a Kedesát Lévi szerzőjéről mesélik, hogy egyik jom kippur alkalmával megjelent egy faluban, ahol nem ismerték őt, és biztosak voltak benne a lakók, hogy egy angyal járt ott. Mert a különös vendég odaállt az előimádkozói pulpitushoz, és szívbemarkoló hangon végigénekelte az estét, majd az egész napot is. (Jom kippur reggelén ugyan megpróbálták korán odaérni, hogy a hivatalosan kijelölt kántor foglalassa el a helyét, de hoppon maradtak: a különös vendég ugyanis az egész éjszakát ébren töltötte, helyéről nem mozdulva – a Zsoltárok könyvéből mondott dicséreteket.) A nap végén a hangja, ereje meg sem fáradt. Amikor véget ért az ünnep, látszott rajta, hogy szomjazik. Hoztak neki vizet, ételt. Mondta, hogy nem vízre szomjazik, hanem tanulásra, hiszen már több mint 24 órája nem tanulhatott Talmudot! Hozták ide neki sürgősen a Szuka traktátust (amely a soron következő ünnep törvényeit tartalmazza). Leült, és egy ültében átannulta az egészet, csak utána kezdett el enni.

Nagyon fontos, hogy ne higgyük azt, ezek az emberek ilyen jó tulajdonságokkal megáldva születtek. Hi-

szen abban semmi érdemünk nincs, ha úgy viselkedünk, amilyenek születtünk. A velünk született adottságok segítenek minket abban, hogy továbblépjünk magasabb szintekre.

„Mi az ember, hogy megemlékez róla, és az embernek fia, hogy számba veszed? Csak egy kicsit tetted kevesebbé az Istennél, és dicsőséggel, dísszel koronázod.” (Zsoltárok 8:5-6) A zsoltár azt mondja, hogy az ember szélsőséges esetben akár Istenhez közeli minőségig is eljuthat. Ez volt a helyzet az első emberrel a bűne előtt, és ez az a helyzet, aminek a visszaállítására kapta a zsidó nép a Tórát. Hinnünk kell abban, hogy léteznek a magas szintek, akkor is, ha nem tudjuk őket belátni, ha mindig csak az éppen következő cél az, amit fel tudunk fogni. De ne gondoljuk, hogy ha megoldottuk az éppen aktuális problémát, amivel küzdünk, akkor befejeztük szellemi fejlődésünket. Nem ezért küldött minket a Teremtő erre a világra, hanem azért, hogy nagy céljaink legyenek – nem minél több ember irányításával, minél látványosabb eredményekkel, hanem saját magunk fejlesztése által.

Időről időre minden ember ráérez a lelke mélyén, hogy mi is az a képesség, különleges látásmód, ami benne rejlik, amit ha egy szempillantás alatt megoszthatna mindenkivel, azon nyomban tisztetetlet ébresztene bennük. Ez az az isteni szikra, amit egy élet munkájával ki tudunk hozni magunkból.

Szántó-Várnagy Binjamin
binjamin.hu

A túlélők szükségletei nőnek, a forrás csökken

Galgóczy Ágnes 84 évesen már nem tud egyedül kimenni a mosdóba. A végécseje a budapesti garzon konyhájában áll, alig pár lépésre onnan, ahol az idős nő ágyban fekvő magában énekel, hogy elúzza a magányt. Néhány utcával odébb a 87 éves Varga Vera régi filmeket játszik le videóján. A képsorok a külvilágra emlékeztetik.

Ők csak kettő a világszerte félmillióra becsült holokauszt túlélő közül. Ahogy idősödnének, úgy nőnek a szükségleteik, miközben a források, amikből az utóbbi két évtizedben támogatást kaptak, lassan elapadnak.

Mindketten özvegyek, és vásárláshoz, házimunkához segítségre szorulnak. Egyikük sem tudja elhagyni a lakást egyedül. Galgóczy Ágnes éjjel-nappal ápolásra szorulna, de még ha lenne is Magyarországon elég hely idős otthonban, sem ő, sem Varga Vera nem költöznének. A nő már elhurcolták egyszer őket otthonról a budapesti gettóba, szétszakítva családjaikat. Akkor ültették bennük el azt a félszet és gyanakvást, ami újra előtört a két asszony életének utolsó éveiben.

A fiatalok szenvedés, az internálástól való erős félelem, az erősödő antiszemitizmus Kelet-Európában és a család hiánya mind olyan egyedi probléma, ami miatt sokszor csak a saját lakásukon tudják őket gondozni szociális munkások.

Az otthonápolás azonban költséges, és ezek a túlélők néhol kénytelenek magányban és nyomorban élni.

„Nem számít, mennyit adsz nekik,

mindig többre van szükségük”, magyarázza Shaul Taly, akinek vezetése alatt áll a MAZS Alapítvány, mely az országban élő tízezer túlélőt támogatja.

Több tucat önkéntes látogatja a túlélőket, és alapvető élelmiszereket visznek nekik. A szociális munkások és ápolók, akik a lakásaikat takarítják, valamint beadják a gyógyszereiket, már-már családtaggá váltak.

Az Európában, Amerikában és másutt élő egykori áldozatok egészségügyi és szociális gondozása növekvő költséggel jár, ami növeli egyebek mellett a Németországra nehezedő nyomást is.

„Ez az utolsó fejezet”, véli Greg Schneider, a Claims Conference alelnöke, amely világszerte kétszáz-negyven olyan szervezetnek továbbít adományokat, amelyek a túlélőket segítik. „A következő öt évben többre lesz szükség, ha azt akarjuk, hogy a túlélők méltóságban éljenek.”

A Claims Conference több forrásból is kapott pénzügyi támogatást az elmúlt évtizedek során. Ezek között volt 1,25 millió dollár olyan svájci bankszámlákról, melyeket senki nem követelt, 5 millió dollár egy, az egykori kényszermunkásokat támogató alaphól, valamint a kommunista kormányok bukása után, a kilencvenes években született egyezségekből származó összegek.

De mivel a fenti összegek már elfogytak, a támogatás terhe Németországra nehezedik. A Claims Conference nyolc hónapon át lobbizott a német pénzügyminisztériumnál, szá-

mokkal és részletekkel alátámasztva a túlélők szükségleteit.

A túlélők egyötöde az Egyesült Államokban él, a lobbizás egy része ezért az ottani törvényhozástól érkezett. Szeptember elején a Kongresszus elfogadott egy határozatot, amely arra szólította fel Németországot, hogy „újra erősítse meg a holokauszt védtelen áldozatai különleges egészségügyi és jóléti igényeinek kielégítésére tett kötelezettségvállalását”.

Júliusban a Claims Conference és Németország megállapodott abban, hogy ez utóbbi növeli a holokauszt túlélők otthonápolására fordítható támogatást. Az összeg az idei 281,75 millió euróról 350 millió euróra emelkedik, ami több mint 106 milliárd forintnak felel meg.

Schneider szerint a megállapodás „jóval nagyobb összeget fog a költségvetésbe beépíteni, aminek a terepen jelentős hatása lesz”.

Galgóczy Ágnesnek, akinek ápolók viszik a reggelit, segítenek a tisztálkodásban, cserélik az oxigénpalackját, hogy lélegezni tudjon, és egész nap adják a gyógyszereket, a megemelt támogatás éjszakai segítséget is jelenthet.

„Teljesen rájuk vagyok utalva mindenben”, mondja a sötét garzonban, egy ágy, egy szék és egy pár szeretett kötet társaságában, amiket már olvasni sem tud. Az ápolóját pedig a lányának nevezi.

Az új egyezmény nem korlátozza az egyéni ápolást olyanokra, mint Galgóczy Ágnes, akik túléltek a gettót, a koncentrációs táborot vagy a nőcik elől bujkálást.

De néha a legnagyobb feladat elfogadtatni a túlélőkkel, hogy rászorulnak a segítségre. A 77 éves Rózsa György (képünkön) is túlélte a pesti gettót. Ma egy vaságyban fekszik annak a garzonnak a sarkában, ahol a felesége élt kisgyermekkorá óta. A földön üres üdítőüvegek, szennyes ruhák és egy kerekesszék.

Az idős férfi tíz éve ágyhoz kötött, de csak a közelmúltban fogadta el a külső segítséget. Első lépésként csak tartós élelmiszereket vittek neki. Mostanra már az ápolókat is hajlandó beengedni, akik fertőtlenítővel felmosnak az ágya körül, és segítenek neki felkelni.

„Nem viseli el sem a fényt, sem a takarítást”, magyarázza Shaul, aki

szerepét ez az átélte megrázkódtatások hatása, amit sok túlélőnél meg lehet figyelni. Annyira félnek a változástól és az otthonuk elvesztésétől, hogy beutalásuk szóba sem jöhet. Az otthonápolás az egykori kommunista, közép- és kelet-európai országokban mindenképp fontos, hiszen nem rendelkeznek annyi idősek otthonával, mint például az Egyesült Államok, Ausztrália vagy Izrael.

A jobboldal növekvő befolyása a régióban felerősítette a szomszédok közti irigykedést is. Varga Vera szomszédai kövekkel dobálták meg az ablakát, amikor kiderült, hogy zsidóként megkülönböztetett bánásmódban részesül. Orbán Viktor kormányza alatt Magyarországon jobban eltűri az antiszemitizmust, és Shaul szerint az alapítvány megszerte egyre több, túlélőket érő támogatást észlel.

Az ápolók jelentik a családot még a tehetősebbek számára is, mint a 94 éves Bartha Ágnes, aki egy tágas, erkélyes, nyolcadik emeleti lakásban lakik. Tavalyi agyvérzése óta járókerettel tud csak közlekedni, és ápolóra szorult a takarításhoz, főzéshez és a

napi kötelező 30 különféle gyógyszer beviteléhez.

Már nem tud, mint azelőtt, németországi magyar iskolákba ellátogatni, hogy elmesélje történetét. Manapság az interneten mondja el, hogyan vitték erőltetett menetben a németországi Ravensbrück koncentrációs táborába, hogyan látta el a száját egy SS-tiszt, amikor folyékony németességgel erősködött, hogy a barátnője is mehessen vele kényszermunkára a Daimler-Benz gyárba, és hogy élete „legnagyobb ajándék” egy csésze tea volt, amit szabadulása után kapott a háború végnapjaiban.

Egy olyan asszonynak, akinek valamikor az élete múlt a kitartásán, szellemes és bátor kiállásán, nehéz belátni, hogy nem tud már önállóan élni.

„A múltam és az egészségem miatt egyre több segítségre szoruló”, ismeri el a járókeretre támaszkodva. A kereten egy Mercedes-Benz csillag, amit a Genshagen munkatábor archívumából mentett meg. „Nem könyönyű, ha az ember elveszti az erejét.”

Melissa Eddy/The New York Times

A Dohány Utcai Zsinagógáért Alapítvány és Az Élet Menete Alapítvány 250 db–250 db száraz élelmiszercsomagot adományozott mélyszegénységben élő családok számára a SZOCsOMA és a Magyarországi Evangélikumi Testvérközösség szervezeteken keresztül, szép és békés ünnepeket kívánva minden családnak. Adni jó, felelősi érzés! Képünkön a vendéglátó Iványi Gábor, Frölich Katalin és Gordon Gábor társaságában.

Körzeti kitekintő

Debrecen

Debrecenbe látogatott Jozsef Amrani, Izrael Állam nemrégiben beiktatott nagykövete, és programja szerint meglátogatta a hitközséget. Az ortodox zsinagógában Horovitz Tamás elnök és a vezetőség fogadta. A zsidó negyedben tett séta során meglátogatták a Pásti utcai zsinagógát, a vágóhidat, a régi ortodox mikvét, a Kápolnási utcai zsinagógát és a közösség székházát. Ezt követően a nagykövetet igazi kóser ebédén látta vendégül a kile.

A beszélgetések során szóba kerültek a magyar–izraeli kapcsolatok. A felek pozitívan értékelték, hogy Debrecennek Rison Lecijön a testvérvárosa, mellyel programokban és közös tervekben is bővelkedik. Az Izraeli Nagykövetség és a debreceni hitközség között hosszú évekre visszanyúló, kiváló viszonyt a jövőben is ápolni szeretnék.

A nagykövet biztosította a közösséget további együttműködéséről, és támogatásáról fejezte ki a 2017-es debreceni Izraeli Filmnapok megrendezésével kapcsolatban is.

Energetikai korszerűsítések a Szeretetkórházban

A Magyarországon élő 60 év feletti – holokausztot, gettót, munkaszolgálatot és egyéb üldöztetést túlélt – zsidóság vagyoni, életszínvonalbeli helyzete igen eltérő, de egészségi állapotát illetően szinte valamennyien (különösen a 70 év körüliek és feletiek) segítségre szorulnak. Az átélt (és az emlékekben a kor előrehaladtával egyre sűrűbben felvillanó) borzalmak miatt lelkileg sérültek, sokkal érzékenyebbek, ezért egészségügyi problémáikkal szívesebben keresnek fel zsidó orvost, keresnek fel zsidó kórházat.

A Szeretetkórház ma Közép-Európa egyetlen zsidó kórháza, de felekezeti hovatartozástól függetlenül fogadjuk betegeinket. A kórház ágylétszáma 378, amiből jelenleg 25 aktív belgyógyászati és 15 aktív geriátriai, 20 rehabilitációs, 10 hospice, 140 krónikus és 168 ápolási ágy.

Úgyanakkor szinte az orvostudomány minden ágát képviselő ambulanciát hoztunk létre (szemészet, nőgyógyászat, kardiológia, angiológia, diabetológia, urológia, reumatológia, allergiológia, sebészet, belgyógyászat), ezenfelül egy mobil hospice team segít a betegellátásban.

Az ambuláns tevékenység nagyobb részét a kórház orvosai végzik el, kisebb részét külső konziliáriusok látják el. Fogászati szakrendelés is működik.

Kórházunk profilja belgyógyászat, illetve gerontológia. A geriátriát mint a belgyógyászat speciális ágazatát az itt dolgozó kollégák magas szinten művelik. 11 főállású orvosunk van, mindannyian szakorvosok, néhányuknak több szakvizsgája is van a belgyógyászatban kívül. Három orvosunk rendelkezik a két éve bevezetett gerontológiai szakvizsgával. A társszakmák jól működő konziliáriusi hálózat formájában segítik munkánkat (neurológia, ortopédia, bőrgyógyászat, pszichiátria, fogászat, fül-orr-gégészet). Az ápolószemélyzettel és gyógytornászokkal karöltve lehetőséget teremtünk idős betegeinknek a lehető legjobb életminőség, mentális és fizikai állapot elérésére. Rendszeresen részt veszünk orvoskongresszusokon és továbbképzéseken. Gyógytornászaink rendszeresen részt vesznek az aktuális konferenciákon, előadásokkal és poszterekkel.

Több kolléga tagja a Magyar Gerontológiai Társaságnak. Kórházunk az idei évben először négy évre megkapta a fizikális medicina és rehabilitációs orvoslás szakirányra a szakképző helyé minősítést.

Tagja vagyunk az Egyházi Kórházak Szövetségének, és rendszeresen részt veszünk a közös fejlesztési programokban.

A 2016. év végén, majd egyéves előkészítés után, megkezdődött a Mazsihisz Szeretetkórház energetikai korszerűsítése.

A beruházást a KEHOP-5.2.1-15-2015-00001 azonosító számú projekt keretén belül valósítjuk meg.

A projekt tervezett elszámolható bruttó költsége összesen 279,4 millió Ft, mely teljes egészében vissza nem térítendő támogatásból kerül finanszírozásra.

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Szeretetkórház kórházépületének (megvalósítási helyszín: Budapest, Amerikai út 53-55. szám) energetikai korszerűsítése keretében korszerűsítésre, illetve részleges cseréire kerülnek az épületgépészeti rendszerek. Ezen belül a fűtésre szolgáló berendezések modern, megújuló energiát hasznosító, gáz-bázisú abszorpciós hőszivattyúkkal egészülnek ki, így az épület üzemeltetése lényegesen gazdaságosabb lesz. A padlásfödém részleges (tetőn

belüli) szigetelése is hozzájárul az épület egészének energetikai korszerűsítéséhez.

Az érintett épületben a beruházás megvalósítása alatt is aktív kórházi ellátás folyik, ami a kivitelezés során különös körültekintést és fokozott precizitást igényel mind a kivitelezőtől, mind a kórház személyzetétől.

A beépítésre kerülő berendezések hűtési és fűtési üzemmódra is alkalmasak, így az épület nyári komfortossága, valamint a betegápolás színvonalának növekedése is elvárt eredménye a beruházásnak. A beépítésre kerülő berendezések lényegesen kevesebb energiát használnak, mint a korábbiak, ezért az épület üzemeltetése a nyári időszakban is költséghatékonyabb lesz.

A takarékos energiafelhasználás érdekében a gépészeti rendszereket a mai technikai színvonalnak megfelelően alakítjuk ki, ezzel minimalizálva a felesleges energiafelhasználást.

A műszaki megoldások a Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal szoros együttműködésben kerültek tervezésre és kialakításra. Kiemelésre érdemes az a támogató-szolgáltató hozzáállás, amit az Egyházi Energetikai Projektek Osztályától kaptunk a teljes eddigi folyamat alatt.

A támogatási kérelem összeállításához kapcsolódó, valamint a projekt megvalósítása során szükséges adminisztratív és szakmai szolgáltatásokat a Balanswing Kft. nyújtja, amely támogatott projektek teljes körű lebonyolításával foglalkozik, a kedvezményezettek számára komplex megoldásokat kínál.

Közbeszerzés és műszaki ellenőrzés – Építési és gép-műszer beszerzési egészségügyi beruházásokra specializálódott mérnöki iroda – Syntron Kft.

A projekt főbb elemei közé tartozik egy gázbázisú abszorpciós hőszivattyúrendszer telepítése, földémszigetelés, valamint a meglévő szekunder fűtési rendszer teljes cseréje, illetve az ehhez kapcsolódó épületfelületei rendszer kialakítása.

Közbeszerzési eljárás lefolytatása után került sor szerződés kötésre az Élő-Energia Kft.-vel.

Sikerült támogatással beszerezni egy olyan világszínvonalú terméket, mint a ROBUR gázbázisú abszorpciós hőszivattyú, mely számos kórházban már Magyarországon is bizonyította kiemelkedő tulajdonságait a gázmegtakarítás terén.

A beruházás megkezdése előtt alaposan megvizsgáltuk ezen berendezések forgalmazójának (Élő-Energia Kft.) országos referenciáit, így mi is joggal várjuk a beruházás eredményeként, hogy gázfogyasztásunk a pályázatban vállalt kötelezettségeink megfelelően csökkenjen. Ezen berendezések választásával már biztosan megtakarítjuk a kazántér és a kémény kiépítésének költségeit, ami

egy ilyen típusú beruházásánál jelentős költség-tétel.

A 2016. évben feszített ütemben, de sikeresen megvalósítottuk a beruházás első ütemét, hőszivattyúk beemelését a 3. számú belgyógyászati épületre, illetve a padlásfödém szigetelését.

A 2017. év feladatai közé tartozik a szekunder rendszer cseréje – fűtési vezeték, radiátorok –, illetve az épületfelületei rendszer kialakítása.

Terveink szerint a 2017. évi fűtési szezon már az új rendszerrel valósítjuk meg, ami a jelenlegi energiafordozó-felhasználásunkat 15–25%-kal csökkenti.

A kórház a beruházás teljes ideje alatt zökkenőmentesen tudja fogadni az ország egész területéről a geriátriai ellátásra szoruló betegeket.

Valastyán László
Mazsihisz Szeretetkórház

Ősztűz alatt a Rijksmuseum, átírták a rasszista, kolonialista képcímeket

Sokak által vitatott döntést hozott az amszterdami Rijksmuseum, eddig mintegy 200 műalkotás címét, illetve képaláírását módosították, írták át a politikai korrektség jegyében.

Olyan, mások érzékenységet sértő, rasszista kifejezéseket írtak át a képek adataiban neutrálisabbra, mint a néger, mohamedán, törpe, indián. *Martine Gosselink*, a múzeum történelmi osztályának vezetője példával is illusztrálta, miért fontos lecserélni a képcímeket. A hollandokat sajtífejüknek (kaas kops) szokták néha nevezni, csúfolni, és ha egy holland betérne egy múzeumba bárhol a világon, és azt olvasná egy kép címe alatt, hogy sajtífejű nő sajtífejű gyerekekkel, joggal sértődne meg és kérné ki magának. De utalt arra is, hogy Hollandia máig meghatározó kolonialista múlttal rendelkezik, a lakosság jelentékeny része származik Suriname-ból, az Antillákról vagy éppen Indonéziából, így különösen érzékeny a kolonialista gyökérű rasszista kifejezésekre, megfogalmazásokra.

A változtatásokra példa Simon Maris holland festő munkája, a *Fiatl néger lány* (1900), amit *Fiatl, legyezőt tartó lány*-ra írták át. Johannes Mijtens: *Margaretha van Raephorst* portréja (1668) c. művénél a korábbi néger szolga kifejezés helyett most fiatal fekete szolga szerepel a képadatokban.

A múzeum döntése komoly kritikák és bírálatok tárgya. *Julian Spalding* művészettörténész szerint a történelmi szövegeket átírni tisztességtelen, a döntés átírja a történelmet, művészi szinten pedig cenzúrárt jelent. A Rijksmuseum mellett szól, hogy nem kívánják nyom nélkül eltávolítani a bántó kifejezéseket, mert

Amikor a marokkói király zsidókat mentett

V. Mohamed marokkói király megvédte az ország zsidó lakosságát a második világháború idején. Nemrég amerikai zsidó szervezetek elismerésüket fejezték ki a néhai uralkodó politikájáért és erkölcsi magatartásáért.

A New York-i Bnai Jeshurun zsinagóga nem egy esküvő vagy bár mivá miatt telt meg csordulig, ezúttal ugyanis egy királyt, méghozzá egy marokkói királyt jöttek megünnepelni. Az eseményt a Kivunim, a Hebraisztikai Tanulmányok Intézetének tizedik évfordulójára rendezett konferencia keretében tartották meg, ahol a Martin Luther King Jr. – Rabbi Abraham Heschel díjat is átadták. Elsőként a néhai V. Mohamed marokkói királynak, aki a második világháború idején megvédte országát 250 ezer zsidó polgárárt a megszálló francia Vichy és náci erőkkel szemben.

Ünnepség a zsinagógában

A korai 1940-es években Marokkó még mindig francia protektorátus volt a Vichy-kormányzat ellenőrzése alatt. 1941-ben a megszálló erők megpróbálták a zsidókat diszkrimináló törvényeket bevezetni az országban, az akkor még csak 32 éves király azonban ezt nem volt hajlandó megtenni. „Marokkóban nincsenek zsidók, csak marokkóiak vannak” – mondta V. Mohamed.

„Hála az uralkodó határozott döntésének, a marokkói zsidó közösség tagjai közül senkit sem tartóztattak le, deportáltak vagy gyilkoltak meg koncentrációs táborokban” – mondja *Serge Berdugo*, a marokkói zsidó közösségek főtitkára. „Minden marokkói, zsidó és muszlim egyaránt, a király teljes védelmét élvezhette.” Berdugo szerint a díj az 1961-ben elhunyt uralkodó bátor politikájának és erkölcsi megközelítésének elismerése az amerikai zsidó közösség részéről. A díjat *Lalla Hasna* hercegnő, V. Mohamed unokája, VI. Mohamed marokkói király testvére vette át.

„Ma mindennél jobban szükségünk van arra, hogy elgondolkozzunk ennek a kornak a tanulságain és jelentőségén, hogy minél erőteljesebben felléphessünk azon halálos aberrációkkal szemben, amelyek foglyul akarják ejteni a kultúránkat, a vallásunkat és a civilizációunkat. Most egy olyan korban és világban élünk, amelyben társadalmaink kollektív képzeletét túl gyakran károsítja, hogy ne mondjam, mérgezi a regresszió és az avítság. Felhasználva azt a mélységet és rugalmasságot, amelyet tisztelt nagyapám, őfelsége V. Mohamed hagyott ránk, együtt képesek lehetünk arra, hogy visszasszerezzük azt a kölcsönös tiszteletet, amely eltűnt a világ igen sok részéről” – tolmácsolta VI. Mohamed szavait *André Azulay*, a király zsidóügyi tanácsadója.

A király szavai különösen időszerűek, ugyanis a Simon Wiesenthal Központ nemrégiben aggodalmát fejezte ki az antiszemita megnyilvánulások terjedése miatt Marokkóban. Egy Casablancában tartott palesztinpárti tüntetésen például ortodox zsidónak öltözött férfiakat vittek egy megijesztett kivégzésre. 2013-ban pedig két olyan törvényjavaslatot is beterveztettek, amely bűncselekménnyel nyilvánította volna az Izraellel való kereskedelmet. Igaz, egyik törvényt sem vezették be.

kAibic.hu/Forward

Simon Maris átnevezett munkája: *Fiatl néger lány*-ból *Fiatl, legyezőt tartó lány* (1900)

azokat a kép történetének leírásában jelzik majd.

A képadatok ilyen rendszeres és tömeges módosítására eddig nem volt példa nagy európai múzeumban, bár egyedi esetek léteznek. A Tate állományába tartozik például egy John Simpson-festmény, amely 1827-es első kiállítása idején a Fekete fej, a későbbiekben a Néger fej címet viselte, egy 2005-ös kiállításon Férfifej-tanulmány (Fogoly rabszolga) volt, jelenleg pedig Férfi fej néven tartják nyilván.

A Rijksmuseum döntése fontos döntés, ám valóban támadható és vitatható. Ha valóban levonnánk a múzeum döntéséből adódó konzekvenciákat, és nem csak a képzőművészet alkotásokról nevezve, annak különös következményei lennének. Egy ilyen döntés valóban jelentősen módosítaná a szövegeket, elég, ha

csak a regényekre gondolunk: hogyan néznének ki az irodalmi szövegek a politikai korrektség jegyében átírva? Kipling, Mark Twain vagy akár Karl May regényei összeomlanának és megsemmisülnének a módosításoktól. De mihez kezdünk ebben az értelemben Hitler Harcom című munkájával?

A vállalkozás alapvetően lehetetlen, mert nem pusztán pár szó cseréjéről van szó. Ahogy a képek esetében sem, hiszen hiába módosítja a múzeum a képadatokot, a kép ugyanaz marad, rasszista és kolonialista gyökerű, szemléletű. Persze a megnevezés, a cím megváltoztatása más kontextusba helyezi az adott művet, de teljesen nem írhatja át annak vizuális jelentését, olvashatóságát. A Rijksmuseum döntése példaértékű olyan szempontból is, hogy szembe-megy a szerzői akaratral, szándékkal, és megváltoztatja, átírja azt.

A legfrissebb példa rasszista képadatra a nemrég Oroszországban felfedezett képaláírás Malevics Fekete négyzet c. művén, a „Négeretek csatája egy sötét barlangban”. Mihez is kellene most ezzel kezdeni? Nincs tökéletes megoldás a problémára, csak kisebb-nagyobb kompromisszumok. A történelem átírása nehezen vállalkozható, alátámasztható, és némileg beláthatatlan következményei vannak, viszont a reflektálás az adott alkotás rasszista, kolonialista diskurzusára járható út lehetne. Minden képnél, amely vélhetően nem korrekt politikailag, reflektálni kellene a problémára, és más kontextusba helyezni azt. De persze a legtöbb látogató képét nézni megy egy múzeumba, nem szöveget böngészni, olyan szöveget, ami több, mint a kép címe és készítésének éve.

Cséka György / artportal

Zuglóért

Tavasza a télben

Na nemcsak meteorológiai értelemben, bár az időjárás-felelős is kegyébe fogadott bennünket azon a hétvégén. Bennünket, a Hegedűs-Csáky zsinagóga híveit, más körzetekből érkezettek, elsősorban a megégett Thököly úti zsinagóga tagjait, élükön Kardos Péter főrabbi-val.

Hosszú hetek óta készültünk erre az estére, szinte nem sokkal azután, hogy megtudtuk annak a tragikus eseménynek a következményeit, hogy tűz pusztított a zuglói zsinagógában. Mindenekelőtt az a legfájdalmasabb, hogy elégték a zsinagóga tóratekercei, amelyeket vallásunk szokásai szerint el kellett temetni.

Ezt helyezte köszöntőjének középpontjába Schöner Alfréd főrabbi, aki szokásától eltérően kivételesen kért: arra ösztönözte hallgatóságát, hogy lehetőségüknek megfelelően kisebb-nagyobb adománnyal segítsék a zsinagóga újjáépítését, illetve új tóratekerceket íratását annak érdekében, hogy mielőbb régi-új templomukban imádkozhassanak a zuglói körzet hívei.

A magyarországi zsidóság összefogása nyújthat némi gyógyírt: más körzetekkel egyetemben a Hegedűs-Csáky utcában mi is úgy éreztük, hogy tennünk kell valamit. Ennek szellemében került sor arra a jótékonyági koncertre, amelynek felépítési vállalták, hogy tiszteletdíj nélkül szórakoztatják a nagyjérdeműt.

Nagyon jó szereplőgárdát sikerült a szervezőknek megnyerniük a nemes ügynek: Klein Judit, a Klezmerész együttes és Gerendás Péter kb. két órán át magyar, héber és jiddis nyelven varázsolta el a közönséget. Nemritkán vastaps kísérte előadásukat. Az előadók mindhárom produkcióba bevonták a hallgatóságot, így egy interaktív műsor részesei lehettünk.

Gerendás Péter zárószáma, az Álomarcú lány előtt a zeneszerző, a körünkből nemrég távozott Somló Tamás emlékére idézte fel, aki szorosan kötődött a zuglói zsinagóghoz.

Nagyon szép este volt a közel kétszáz hallgató számára, akik nemes adakozással járultak hozzá a zsinagóga helyreállításához. Köszönjük a szervezőknek, a művészeknek, az adakozóknak egyaránt.

Várnai György

„...és minél előbb gyógyuljon meg a zsinagógátok”

Aki nem volt ott azon a délutánon a Lauder-iskola aulájában, e sorokból nemigen tudja átélni a hangulatot, ami ott uralkodott.

Többen könnyeztek. Főleg óvodások és kisiskolások töltötték meg a termet. Meg tanárok, óvónők, na és az iskola igazgatója. Következzenek a tények.

Először is átadták a zuglói körzet vallási és világi vezetőjének az akciók, rendezvények, adománygyűjtések eredményeit: közel 1 millió Ft-ot. Átnyújtották a már lapunkban is közölt papírsinagógát, amiben a gyerekek forintjaikat gyűjtötték.

Ezután egy igencsak rendhagyó meglepetés következett. Az elégett

sének állomásait: 14 méter hosszú papírtekerces, amelyre gyermekek sokasága üzeneteket írt, valamennyit a zuglói közösségnek, biztatást és vizsgáztatást! Szentírási idézetek, rajzok, mind-mind gyermekek műve.

Ekkor viszont már mi könnyeztünk.

Kardos Péter zuglói főrabbi vette át az ajándékot. Gerő Péter elnök meghatottan nyugtázta a látottakat és

hallottakat, s elmesélte, hogy az imént odament hozzá egy kislány, aki megkérdezte, hogy ő kicsoda, majd azt mondta, kívánja, hogy minél előbb gyógyuljon meg a zuglói zsinagóga...

„Legyetek áldottak jöttötökben és mentetekben” – idézte a főrabbi a Szentírás szavait, majd Isten áldását

tórákra utalva, átnyújtottak egy új tóratekerceset, amely kívülről magán viselte az igazinak minden jelét, écschájim fa stb. Előzetesen filmen láthattuk a tekerces adatait és elkészíté-

kerlte a segítőkre, a felejthetetlen délután ötletadóira és szervezőire. A gyerekeket pedig – akik közül többen már részt vettek a Thököly úti zsinagóga szimchát torai körmenetén, idén pedig délelőtt jöttek volna – meghívta a jövő évi szertartásra.

T. S.

A zuglói kile él!

December 30-án, pénteken, délután három órakor a leégett zsinagógában chanukkai gyertyagyújtást tartunk, majd fél ötkor a Scheiber-iskolában lesz a kábbálát sábbát.

Adomány

A képen látható csodálatos gyertyatartókat Ács Tibor (Stockholm) adományozta a zsinagógának. Köszönet érte!

Eladó Budapest Sas-hegyen hangulatos, mediterrán stílusú, belső építész által tervezett, luxuskivitelezésű villa extrákkal, 313 négyzetméteren.

Panorama a Gellért-hegyre, szép kerttel.

Lakásnak, cégközpontnak is kiváló.

Ára 199 millió forint.

Érdeklődni: +36-30-528-8509 telefonon.

Az élet váratlan helyzetetei

Honnan tudja a gyermek, mit csináljon, ha véletlenül leveri anyukája kedvenc porcelán kávéscsészéjét? Kinek, mikor és hol kell megtanítania a váratlan helyzetekkel való megbirkózás lépéseit a gyermeknek? Az iskola titára ennek egyik színtere – legalábbis annak kellene lennie.

Amikor megkérdezzük tőlünk, hogy mivel foglalkozunk, a válaszuk hallatán megdöbben arcokkal szembesülünk.

A mimika megváltozása akkor kezdődik, amikor kimondjuk, hogy mi férj-felenség vagyunk, aztán folytatódik, hogy mi 7 autista gyermekkel dolgozunk együtt, és a végén beteszi az ajtót és a szemöldökét ívet kapnak, hogy mi ÉLNI tanítunk.

Bizony ám!

Az auti gyermeknek meg kell tanítanunk, hogyan kell örülni a szülinapi ajándéknak, az atléta után vesszük fel a pulóvert, milyen mérges arcot kell vágni, ha a társa hirtelen felborítja.

Sokan tévhitben élnek az autizmussal élővel kapcsolatban. Például azt hiszik, hogy az autisták az állandó állandóságot kedvelik. Ez akkor igaz, ha nem tanítják meg nekik időben a változatoságot, a változások elviselését – ami az életben ugyebár gyakran előfordul.

Így ezt is tanítanunk kell nekik. A váratlan és az előre jelzett változások elviselésének képessége épp annyira fontos, mint a kommunikatív beszéd. Rengeteget kell gyakorolni. Az elsőt a mindennapok alakítják, a másodikat mi. Mindkettőre mutatunk egy-egy példát.

Váratlan változás

A múlt heti hétfőnk a „váratlan változás elfogadása” képesség fejlesztésével kezdődött, mert így hozta az élet. Aznap reggel tudtuk meg, hogy kis városunkba nem mindennapi kiállítás és vendégek érkeznek.

Nyírbátorba az Amerikai Egyesület Államok nagykövete, Colleen Bell azért látogatott el, hogy beszédet mondjon a holokauszt emlékezetére készített Utazó vagonkiállítás megnyitóján. Kihangsúlyozta, a tanulás segíthet abban, hogy még egyszer ne fordulhassanak elő hasonló szörnyűségek.

A beszéd nagy részét a srácaink nem értették, addigra már teljesen elfáradtak, minden erejüket kivette a séta, a vagonban lévő tárlat megtekintése, majd az ácsorgás a döglesztő melegben. Ezekhez még hozzájön, hogy a beszédértésük alaphoz gyengébb a nem auti társaiknál, továbbá a téma értelmezése még a hozzáértők számára sem egyszerű.

Ezért még az állomásra menet számukra érthetően elmondtuk, hogy miről fogunk hallani:

Sok-sok évvel ezelőtt katonák jöttek, akik vagonokba tereltek kislányokat és kislányokat, anyákat és apákat, osztálytársakat és barátokat, majd elvitték őket elpusztulni, nem élni tovább. Váratlanul jött el a pillanat, miután már többet nem tudták testvérüket megpusztítani, nagypapát megmosolyogtatni, anyukát megölelni. Csak azért, mert ők zsidók voltak.

Az összes előadó hősiesen, csendben és nyugodtan végighallgatták a nebulóink.

Még a beszédek előtt megnéztük az installációt, és pár percet beszélgettünk Verő Tamás rabbi-val.

A vagonban néhányan nagyon jókat kérdeztek Kapin Kingától, a tárlatvezetőtől: miért vannak lányomok a padlóra festve, ki nyitotta ki a szellőzőnyílást, mit jelentenek a kövek és a sárga csillag, miért van a régi vonaton új technika.

Ekkor jött oda hozzánk Verő Tamás rabbi, aki humorral próbált mosolyt csalni a fiúk arcára. Sikerült neki. Nagyon jókat kérdezett, röviden és egyszerűen, ami gyorsan újra nyugalmat teremtett.

Elmesélte a kipa történetét, és elárult nekik egy nagy titkot.

Előre jelzett változás

Tanulóink egyénre szabott – mint egy Brioni öltöny – napirendet használnak. Ebből tudják, hogy mi fog következni. Ez nagyfokú biztonságot és nyugalmat ad számukra.

Az autista gyermek dührohamainak nagy részét a napirend hiánya, a „mi lesz ezután” nem tudása kelti. A változásokat is a napirendben jelezzük.

Szerdán a betervezett építkezés játékot változtattuk meg kávézósrá. Mivel úgyis megbeszéltük, hogy egy kisebb kirándulásra elmegyünk valamelyik Café Freibe, így a kávézós játék része lesz a felkészülésüknek.

A matekórán tanultakat rengeteget kell gyakorolni éles helyzetekben ahhoz, hogy gikszer nélkül tudják alkalmazni majd a valódi életben. Az iskola-pados-osztálytermi tudás eleinte gyakran eltűnik, mint az álomban a gravitáció – ez egy Eredeti gondolat.

Felmerülhet benned a kérdés, minek autista gyerekeket kávézóba vinni?

A mi feladatunk segíteni a tanítványaink szüleit, megkönnyíteni a leendő barátok helyzetét.

Egy édesanya autista kisfiával, egy fiatal lány autista barátjával, egy autista nagypapa autista unokájával olyan közösségi térbe szeretne kimozdulni, amit az emberek többsége vonzónak talál, ahová nyugodtan elmehetnek, ahol feltűnés nélkül tudnak eltölteni egy rövid időt.

Az autizmussal élő gyerekek, felnőttek, idősek és öregek egész életük során állandó megsegítést igényelnek, aminek a mértékére a gyermekkori felkészítés (leginkább a 10–12 éves korig elsajátítottak) jelentősen ki fog hatni.

Hogy milyen ellátást tud majd igénybe venni az autista személy, az attól függ, hogyan tudja kezelni az ÉLET várt-váratlan helyzeteteit.

Márti+Róbi blog

MEGJELENT!

Róna Tamás és Nógrádi Gergely:
Sálom!
Zsidó hittankönyv I. része

A kötetet legkényelmesebben
megrendelheti a
WWW.ZSIDOKONYVEK.HU
webshopban.

A kötet ára
bruttó
3570 Ft.-

IZRAELI

SZÍNES

Nők, börtön, Siratófal

A közelmúltban került az izraeli parlament elé egy olyan törvényjavaslat, amely betiltaná a nem ultraortodox rítust követő imádkozást a Siratófalnál. Az ellenzék vezetője, Jair Lapid nemrég azt mondta, hogy lassan Izrael lesz az egyetlen ország, ahol sérül a zsidók vallásszabadsága.

A kormánykoalíció 16 képviselője jegyzi azt a törvényjavaslatot, amely megtiltana a Siratófalnál a nőket és férfiakat is tagjaik között tudó vegyes közösségeket („minjánok”) imádkozását, azt, hogy a nők imasátat vagy imaszíját (táliszt és tfilint) viseljenek, hogy hangosan olvassanak a Tórából vagy sófárt fújjanak a zsidóság legszentebb helyén. Azokat, akik megszegnék ezeket a szabályokat, 10 ezer sékelre (körülbelül 700 ezer forint) lehetne büntetni, vagy akár fél év börtönt is ki lehetne szabni rájuk.

A javaslatot a szélfart ultraortodox párt, a SASZ kezdeményezte, de a másik ultraortodox frakció és Netanjahu pártja, a Likud, illetve a Zsidó Otthon nevű radikális, vallásos cionista párt némely képviselői is támogatták aláírásukkal.

Három éve bíróság mondta ki, hogy a „helyi szokásokra” hivatkozva nem lehet minden nem szigorúan ortodox vallási tevékenységet betiltani a Falnál: ezt a bírósági döntést kívánja a most benyújtott javaslat felülírni, érvényteleníteni. A helyi szokások mibenlétéről és arról, hogy megsértették-e őket, a tervezet szerint ezúttal a Fal ortodox rabbija és a Főrabbinátus döntene, korlátlan joghatóságot kapnának a Fal területe fölött.

Ha mindezt elfogadják, az lényegében ellehetetleníti a nők jogaiért küzdő „A Fal asszonyai” nevű civil csoport tevékenységét, és súlyos csapást jelent a konzervatív és a reformzsidóság számára is. A két mozgalom izraeli vezetői szerint az, hogy a Likud három képviselője is felsorakozott a tervezet mögött, az állításai szerint megegyezésre törekvő Netanjahu miniszterelnök részéről „arcucsapás”, illetve „tesztje” egyúttal annak, mennyire gondolja komolyan a kormányfő azt, amit a nem ortodox zsidóknak ígért.

A törvénytervezetről régóta lehet már hallani, az utóbbi időben több ízben fizikai inzultusokra is sor került a Falnál, és a reformközösségeket súlyos fenyegetések érték mostanában. Ez készíthette néhány nappal ezelőtt szólásra az egyes mérések szerint a Likudot is beérő legnagyobb ellenzéki párt, a Jes Atid vezetőjét, az apai ágon magyar eredetű Jair Lapidot, aki azt ígérte, hogy amennyiben miniszterelnökké választják, már az első hivatali hetében teljes egyenjogúságot biztosít kormányra a konzervatív és a reformmozgalomnak. Szerinte ugyanis lassan ott fogunk tartani, hogy „Izrael lesz az egyetlen ország a földön, amely nem biztosít vallásszabadságot a zsidók számára”. A pártelnök arra is kitért, hogy az iráni atommegállapodás elleni harcban Netanjahu számított a Kongresszus reformzsidó tagjainak támogatására, „és most az izraeli kormány azt mondja nekik, hogy az ő zsinagógáik nem zsinagógák, és ők maguk nem zsidók”.

A Zsidó Otthon párt sem egységes a kérdés megítélésében: miközben egyes képviselők ott vannak a friss törvénytervezet benyújtói között, az elnök, Naftali Bennett, kiegyezne a nem ortodox zsidó irányzatokkal a Siratófal kérdésében. (A Haaretz.com írása alapján)

Medvegyev a Siratófalnál

Oroszország elkötelezetten harcol a terrorizmus és az antiszemitizmus ellen – erről biztosította Dimitrij Medvegyev orosz miniszterelnök Benjámin Netanjahu izraeli miniszterelnököt jeruzsálemi találkozásukon a Jediót Ahronót című újság honlapja, a ynet beszámolója szerint.

A diplomáciai kapcsolatok újrafelvetésének huszonötödik évfordulójára Izraelbe látogató orosz politikus Netanjahuval közösen tartott sajtótájékoztatóján kijelentette, hogy minden izraeli látogatásán otthon érzi magát. Hangsúlyozta, hogy elsősorban a terror fenyegeti az egész világot, és ez különösen érezhető a közel-keleti térségben.

„Oroszország is szenved a terrortól, és ennek a terrornak hasonlóak a gyökerei, ezért együtt kell küzdeni ellene” – tette hozzá. „Ez összefügg

a biztonsági együttműködéssel. Együtt kell megsemmisíteni az Iszlám Állam terrorista magját” – hangsúlyozta.

Benjámin Netanjahu is közös célként jelölte meg az Iszlám Állam elleni harcot, és felhívta a figyelmet a gazdasági együttműködés, valamint a két ország közötti kereskedelem jelentőségére is, amelyről több egyezményt is aláírtak.

Az izraeli kormányfő kiemelte az iráni nukleáris fegyverkezés és a Kőzel-Keleten harcoló iráni milíciák elleni küzdelem fontosságát, majd megköszönte az orosz politikus látogatását, valamint az orosz diplomácia azon erőfeszítéseit, melyeket a 2014-es gázai övezeti Erős Szikla hadműveletben elrabolt két izraeli katona holttestének a Hamásztól való megszerzése érdekében tesz.

Az orosz miniszterelnök korábban Reuven Rivlin izraeli államfővel találkozott, akivel a két ország közötti kiváló kapcsolatokat méltatták olykor egymás nyelvén, miután Rivlin oroszul köszönt meg egy ajándékot.

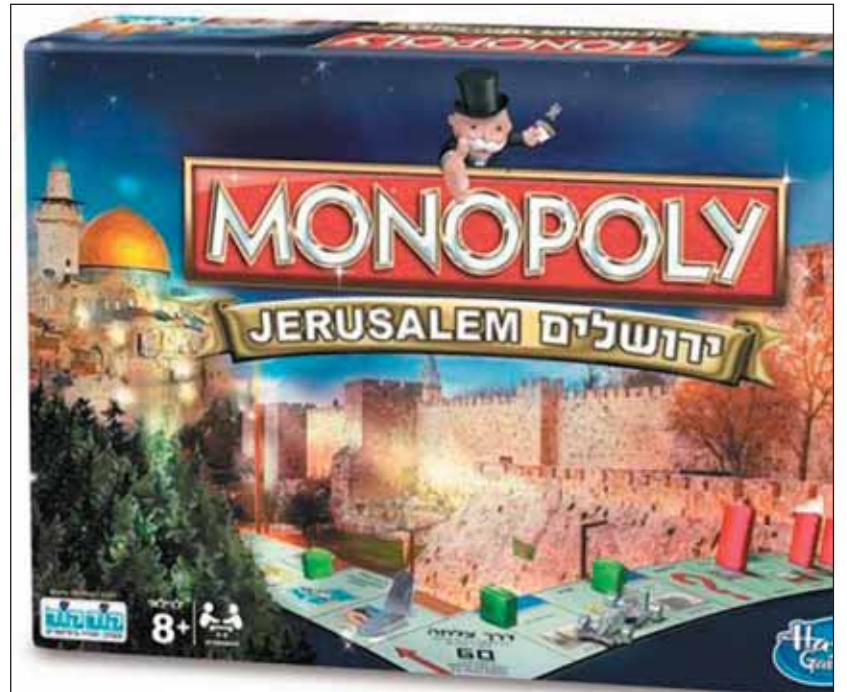
Medvegyev izraeli látogatása kezdetén Jichák Hercoggal, az izraeli ellenzék vezetőjével folytatott megbeszéléseket, aki szintén a közbenjárását kérte a Gázai övezet uraló Hamász radikális iszlamista szervezet birtokában lévő holttestek Izraelnek történő átadása, egy esetleges fogolycsere ügyében.

Az orosz miniszterelnök háromnapos térségbeli látogatása keretében a ciszjordániai Ramalláhban Mahmúd Abbász palesztin elnökkel is találkozott.

A Szovjetunió 1967-ben, az ún. hatnapos háborút követően, Ciszjordánia, a Gázai övezet és a Sínai-félsziget izraeli elfoglalása után megszakította a diplomáciai kapcsolatokat Izraellel, s hasonlóképpen cselekedett Románia kivételével a többi akkori szocialista ország, köztük Magyarország is. A kilencvenes években a volt szocialista országok sorra felújították diplomáciai kapcsolataikat Izraellel, köztük huszonöt évvel ezelőtt Oroszország is.

MTI

Kneszetet vegyenek!

Az új társasjátékban megvásárolható a Bibliai Állatkert, a Siratófal és a Kneszet; a kritikusok panaszkodnak, hogy csak zsidó látványosságok szerepelnek a játékban.

Meg akarod venni a Siratófalat? Ugorj fel egy vonatra, aztán hopsy, egyszer kimaradsz a játékból, mert az utcát le kellett zárni a bibliai állatkertből megszökött zebra miatt. Mindez lehetséges a Hasbro népszerű játékának új verziójával, melyet terjes egészében Jeruzsálemnek szenteltek.

Az olyan nagyvárosok, mint London, New York és Róma után most, megelőzve Jeruzsálem egyesítésének 50 éves évfordulóját, az izraeli főváros is megkapta a játék saját verzióját.

„Ez az első alkalom, hogy a Monopoly teljes egészében egy izraeli városra épül, és mi azt akartuk, hogy a játék Jeruzsálem szellemiségét tükrözze” – mondta Eli Dagani, a KodKod vezérigazgatója, a Monopoly társasjátékok izraeli gyártója.

Dagani szerint nagy a kereslet a játékra, különösen az Izraelbe látogató turisták és a külföldi zsidó közösségek körében.

A helyszíneket a jeruzsálemi önkormányzat segítségével választották ki, és olyan nemzeti intézmények is bekerültek, mint a Kneszet, az államelnök rezidenciája és a Herzl-hegyi temető, ahol nemzetünk nagyjai nyugszanak. Mea Searim, a Mahane Yehuda piac és számos turistacélpont is – beleértve az Izraeli Múzeumot, a Bibliai Állatkertet és Dávid városát – helyet kapott a játékban.

Jeruzsálem szellemiségét tükrözik a játék meglepetéskártyái is, olyan utasításokkal, mint pl. adományozz 150 sékelt a Kotel felé menet; várj egy kört, mert az utcát lezárták a Jeruzsálemi Maraton miatt.

A játék azonban szokás szerint nem mindenkinek nyerte el a tetszését, mert csak zsidó helyszíneket tüntettek fel. Míg a Szi klamecset megjelenik a tábla közepén, a játékban nincs lehetőség megvenni sem a mecsetet, sem a Szent Sír-templomot.

Dagani magyarázata szerint a játékot zsidó izraeli vevőknek szánták.

„A cél az volt, hogy olyan helyszíneket találjunk, melyek nem okoznak vitát” – magyarázta. „A legfontosabb, hogy a játék összehozza az embereket. Hébe-hóba frissítjük, ezért lehetséges, hogy a jövőben változni fog a játéktábla.”

Ziva David/ujkelet.live

Stefan Zweig-reneszánsz Izraelben?

Nyilvánosságra hozta Stefan Zweig közelmúltban felbukkant leveleit az izraeli nemzeti könyvtár – írja az MTL.

A Háárec című újság honlapja szerint az író és egy ifjú rajongója között több évig tartó levelezést az egykori címzett most 92 éves mostohalánya adta át a könyvtárnak.

A huszonhat levél és hat levelezőlap többek közt bemutatja a 20. század egyik legfontosabb osztrák írójának személyiségét, véleményét a zsidóságról és a cionizmusról, az irodalomról és a könyvkiadásról.

Az 1881-ben, bécsi zsidó családban született Stefan Zweig 1921-ben írta első válaszlevelét a tizenhat éves Hans Rosenkrantz, aki az akkor Németországhoz tartozó Königsbergben, a mai Kalinyingrádban élt. Első levelében a német zsidó fiatal tanácsot kért híres példaképétől, hogy miként váljék maga is íróvá.

Zweig a hittel kapcsolatban is írt a fiúnak, és kifejtette neki, hogy szerintem nem kell szégyellnie a zsidóságát, mint ahogy büszkének sem kell lenni rá, „de elég bátornak kell lennünk megmaradni a hitünkben”.

Az író óva intette fiatal ismerősét a Palesztinába meneküléstől, de a cionizmus atyja, Herzl Tivadar iránti csodálatáról számolt be egyik levelé-

ben. Egy másikban idegen nyelvek tanulására és hosszas külföldi utazásra buzdította őt.

Stefan Zweig többször találkozott ifjú rajongójával, és többféleképpen segítette őt, például amikor könyvkiadót alapított, író barátait hozzá irányította munkáik megjelentetésére.

Levelezésük 1933-ban, Hitler hatalomra kerülésének évében zárult le.

Hans Rosenkrantz végül lemondott irodalmi ambícióiról. 1933-ban feleségével és mostohalányával az akkori Palesztinába költözött, ahol a brit hadsereg Zsidó Brigádjával harcolt a második világháborúban.

Később elvált, és a Háárec és a The Jerusalem Post című lapoknak dolgozott újságíróként, majd 1956-ban önkézzel vetett véget életének. Mostohalánya azóta őrizte az irodalomtörténeti jelentőségű írásokat. A nemzeti könyvtárnak elmondta, hogy művészetkedvelő mostohaapja nemcsak Zweiggel, hanem Thomas és Klaus Mann-nal is levelezett.

Stefan Zweig Ausztria 1938-as náci bekebelezése után előbb Angliába, majd az Egyesült Államokba emigrált, és végül 1941-ben Brazíliába költözött, ahol egy évvel később feleségével együtt öngyilkos lett.

A zsidó víz

Szódás vagyok. A fröccsöt, a bort, a málnaszörpöt el sem tudom képzelni mással, csak buborékos vízzel. Szódapusztítók vagyunk. A spájzban mindig van két-három tartalékszóda. Drága édesanyám csupán kétszer vált ezen a szenvedélyén. Amikor nem bírja az üvegeket cipelni, áttér a kis palackos Borsodi vízre. Persze ebből is csak a fehér üvegesre. A plastikpalackos szódát is jó időre mellőzi. Nem viseli el a műanyag mellékízét. Majd bezabiztosítja magát: kötelező minimumként hús teli palacknak kell sorakoznia a konyhaasztal alatt.

Utolsó óráiban is egy szódának a keze ügyében kell lenni. Gyerekként egyszerre csak két üveget cserélhetek a Széchenyi úti kiscsemegében. Teljes áron darabja huszonötöt, a csere csak egy forint tíz fillér. Idomítva vagyok, nem lóbálom, nem kocogtatom, tudom, bármikor felrobbanhatnak. Asztalra nem tesszük, csak a földre, mert akármi történhet. Többször hallom, hogy itt-ott valakinek gránátként verte ki a szemét.

Később már a gyártókhöz küldnek. Mire megizmosodom, egyszerre tízet viszek tölteni az Arany János vagy a Hadirokkantak utcába. Kedvencünk Marosi Sándorné vagy Gyarmati Mihályné üzeme. Sok különbség nincs köztük. Mindkét helyen három-három fejkendős, drótháló maszkos lányka szerelgeti a palackokat. Fejjel lefelé szorítják rá a gép-

ből kiálló csőre, pedállal, lábbal nyitják a csapot, figyelmesen adagolnak. Messziről, védőfelszerelés nélkül nézhetem, ahogy a kristálytisza nedűvel megtelik a palack. Óvatosan dolgoznak, kellő helyet kell hagyni a gáznak, a szén-dioxidnak.

Később hallom: mifelénk a szóda nem más, mint zsidó víz. Mezőcsattól Sajószentpéterig mindenütt zsidó iparosok készítik. A háború előtt ez mintha felekezeti kiváltság lett volna, de korántsem az. A gyűjtők egy Róth Bénéis üvegért akár két Schwarz-félét is adnának. A sajszószentpéteri Friedmann-üzem homokfúvott szódásüvegterméke a

gyűjtők álma. A hozzáértők szerint az üvegsövesek a legértékesebbek.

A díszes fejű, cifrán megmunkált fogantyúsak aranyáron cserélnek gazdát. A kicsik, a kétdecisek, különösen a kékek, olyan ritkák, mint a fehér holló. Ezeket már akkor zsebre privatizálják, amikor a múlt század elején még minden jobb vendégelőben terítéken vannak. Az antik üvegpalackokat senki nem meri manapság töltetni. Hiába vastag falúak, mint a húszdioptriás szemüvegek, a gáz szétvetetheti ezeket.

A közelmúltban valaki megpróbálta piacra vinni a régi, súlyos, faladás üvegpalackos szódákat, de nem járt sikerrel. Talán az ehhez passzoló szódás kocsis hiányzik, aki állítólag verte a lovat? No meg már az a motoros sincs, aki az oldalkocsijából hordta házhöz a zsidó vizet.

Mezőcsátton valamikor még két szódás is verseng egymással. Dámfiék bírják legtovább. Miskolcon egyenletesen oszlanak meg: a legjobb a diógyőri várhoz közeli, ezenkívül van még a Győri kapuban és Hejőcsabán egy-egy iparos. A Partizán utcai állami szikvízüzem már régen feladta.

Amikor a szifonok megjelentek, kiszálltak a versenyből. Egy időben a 25 literes ballonok töltésére álltak rá, amikor még minden gyárban kötelező volt a védőital. Én is vettem egy ilyet, de amikor kiderült, hogy az alumíniumpalack mérgező és nem is tölthető, örülhettem, hogy megszabadítottak a lomtól.

A szóda, a szódavíz magyar találmány, hungarikum, és a bubis víz gyógyhatású, javítja az emésztést, és semmi köze ahhoz a pletykához, hogy impotenciát okozhat.

A szénsav nagybani lelőhelye Répcelak, ahol még a szifonpatronokat is töltögetik. Főleg a Liss cég értékesíti ezeket országserzerte. S bár a boltokban hegyekben állnak a szénsavval dúsított műanyag palackos ásványvizek, a szódát, a zsidó sprizet aligha képesek letaszítani az ütőképes királyi trónjáról.

Szántó István/boon.hu

őket ebből a helyzetből" – mondta Jacobs.

A holland egészségügyi miniszter bejelentése számos más vallási közösséget is felhőborított: egy római katolikus honlap cikke szerint az elősegített öngyilkosság jogát a leépülő egészségügyi és szociális szolgáltatások helyett kaphatják meg az idősödő holland polgárok.

(A Forward.com írása alapján)

A holland főrabbi az elősegített öngyilkosság engedélyezése ellen

Benjamin Jacobs holland főrabbi követeli, hogy a kormány ne engedélyezze egészséges idős emberek „elősegített öngyilkosságát”, azt, hogy a túlvilágra lehessen segíteni őket, ha kijelentik, hogy már nem akarnak tovább élni.

A múlt hónap elején Hollandia egészségügyi minisztere bejelentette, hogy egy olyan törvényt készítene elő, amely egészséges emberek esetében is végrehajthatóvá tenné saját kérésükre az öngyilkosság professzionális, orvosi elősegítését. Ez jelenleg csak halálos, illetve gyógyíthatatlan betegek vonatkozásában legális az eutanázia szabályozásában is kimondottan liberális országban, amely elsőként engedélyezte azok öngyilkosságának elősegítését, akiknek semmi kilátásuk nincs arra, hogy meggyógyulhassanak, és az élet már csak fájdalom, terhet jelent számukra.

Jacobs főrabbi az emberi élet szentségére hivatkozva szállt szembe az új törvényjavaslattal, de úgy látja, hogy az nem csak a zsidó vallás előírásainak mond ellent: ha bevezetik, sok idős ember felesleges halálát teszi majd lehetővé szerinte, akiknek a halálvágya csak átmeneti, és ahelyett, hogy a meghalást könnyítenék meg számukra, sokkal inkább vigasztalásra volna szükségük. A rabbi arra is kitért, hogy a zsidó vallás jog bizonyos esetekben, amikor az élet meghosszabbítása csak a szenvedést nyújtja meg, lehetővé teszi a „passzív eutanáziát”, a beteg kezelésének abbahagyását, ha ezt ő maga kéri, ez a javaslat azonban messze túlmeleg ezen a határon.

„Munkám során nem egy és nem két olyan idős emberrel találkoztam, akik őszintén vágytak a halálra a társuk elvesztése utáni időkből, de aztán, egy idő múlva, ismét tudtak örülni az életnek még további hosszú éveken keresztül. Én lennék az utolsó, aki el akarná bagatellizálni azok fájdalmát, akik úgy érzik, nem akarnak már tovább élni, de az erkölcs szigorúan tiltja, hogy meghalni segítsünk nekik. Azért kell mindent megtennünk, hogy kisegíthessük

Heydrich, a vasszívú ember

Reinhard Heydrich SS-Obergruppenführer, rendőrtábornok, a Birodalmi Biztonsági Főhivatal vezetője, majd Cseh- és Morvaország helyettes birodalmi protektora, aki 1942-ben két cseh hazafi robbantásos merénylete következtében Prágában elhunyt, súlyos bűnököt követett el az emberiség ellen. Még Hitlert is elborzasztotta keménységével. A Führer „vasszívú ember”-nek titulálta.

Heydrich nevéhez fűződik az úgynevezett „Endlösung”, a „végső megoldás” koncepciója és megszervezése. Az egyre radikálisabb javaslatok, például hogy a zsidókat Madagaskárra vagy a szovjet Távol-Keletre kellene toloncolni, végül nagyipari módon végrehajtott, csaknem hatmillió áldozatot követelő gyilkosságba torkollott.

Berlin egyik külső kerületében, a Wannsee nevű tó partján álló kastélyban tartották 1942 elején az Európa zsidó lakosságának megsemmisítését elhatározó konferenciát, melyet a történelem a végszólóan hangzó Wannsee-konferencia néven ismer.

Heydrich apja operaénekes és zeneszerző volt. A Heydrich családot erős nacionalista érzelmek fűtötték. Heydrich tengerészisztként hadihajón teljesített szolgálatot mindaddig, amíg „katonatiszthez méltatlan magatartása miatt” egyik napról a másikra el nem bocsátották. Az ok: menyasszonyával úgy tudatta megváltozott szándékát, hogy meghívót küldött neki új feleségjelöltjével tartandó eljegyzésére.

Egy év múlva el is vette az új menyasszonyt. Mathilde von Osten, a feleség, szélsőségesen nacionalista és antiszemita családból származott. Mathilde már megismerkedésük idején tagja volt a náci pártnak.

Heydrichet egy olyan korban, amikor valamilyen indítatásból mindenki érdeklődött a politika iránt, hidegen hagyták a közügyek. De idővel megváltozott az alapállása. Ebben nagy szerepet játszott a felesége és az új rokonság. Az ő kapcsolataik révén fogadta őt, az állástalan katonatisztet, Himmler. Ez az 1931-ben létrejött munkatársi viszony, amely számukra egy nagyon szoros partnerség kezdetét jelentette, az emberiségre nézve tragikus következményekkel járt.

Heydrich megváltozott helyzetében, pragmatizmusa és karrierizmusa által hajtva, felesége tanácsára tájékozódott a lehetőségeiről. Tudatosodott benne, hogy újra ki kell önmagát találnia, ha meg akarja vetni a lábát a világban, és ha fényes karriert akar befutni.

1931-ben felesége és rokonsága ösztönzésére belépett a Nemzetiszocialista Német Munkáspártba és az SS-be (Schutzstaffel des Führers). A Himmlerrel folytatott beszélgetés során vázolni kellett, hogy miként építené ki a Führer védelmét szolgáló hírszerző szolgálatot. Himmler el volt ragadtatva Heydrich elképzelésétől. Rögtön meg is bízta az úgynevezett Biztonsági Szolgálat szervezeti felépítésével.

Heydrich hatékony munkatílusa egykettőre nélkülözhetetlen lett Himmler számára. Ennek következté-

ben Heydrich rakétasebességgel emelkedett a náci hierarchiában. Az is elengedhetetlen volt a karrierjéhez, hogy az SS-en belül radikális politizálódási és tanulási folyamaton essen át. Becsvágyó volt, és ez a tulajdonsága is arra ösztönözte, hogy egyre mélyebben magáévá tegye a nemzetiszocializmus célkitűzéseit.

Egymás után vették át Himmlerrel a politikai rendőrségeket. Ezenkívül a dachau koncentrációs táborral a politikai terrornak egy olyan modelljét építették fel, ami nagyon különbözött az SA nyílt, utcai agresszivitásától. Közben folyamatosan rendkívül lojálisnak mutatkoztak a pártvezetéshez. Ez volt e két férfi stratégiai sikereinek a nyitja, és ezt mindig honorálták is nekik.

1936-ban Himmler az egész rendőrséget átvette, Heydrich pedig a politikai rendőrség főnöke lett. Ennek a szervezetnek a zsidók szisztematikusan üldözése volt a feladata. A háború kitörése előtt a német zsidókat gazdasági és szociális izolációval, erőszakos fenyegetéssel próbálták tönkretenni. De volt egyéb ellenségük is a zsidók mellett a birodalomban: a keresztény egyházak, a szabadkőművesek, a cigányok és az aszocialisták. (Például az emigrációban élő Thomas Mann is ellenség volt. El is kobozták házát, bútorait, a bankszámláján lévő pénzt.)

Himmler és Heydrich hatalmi pozíciójának kiépülése szorosan összefüggött azzal, hogy a nemzetiszocialista vezetés attól tartott, az SA funkcionáriusai kicsúsznak a kezükből. Röhm egyre elégedetlenebb volt: ők segítették Hitlert hatalomra, mégis kénytelenek voltak alárendelt szerepet játszani. Egy részük masszív forradalmat akart, ami veszélyeztetette volna Hitlernek a konzervatív elitel és a Birodalmi Védelemmel való szövetségét. Hitlernek kényelmetlen lett az SA, ki akarta őket kapcsolni. Heydrich megoldással rukkolt elő, állítólagos puccs-szervezkedéssel vádolták meg az SA vezetőit. A „Hosszú kések éjszakája” megszabadította Hitlert a lázadóktól. Heydrichet rögtön SS-csoportvezetővé léptették elő.

1936-ban Himmler a német rendőrség, Heydrich pedig a Sicherheitspolizei (Biztonsági Rendőrség) főnöke lett. Fiatal, egyetemet végzett nemzetiszocialista szakembereket vett fel, akik – a rendőri megfigyelés sűrű hálóját kialakítva – ellenőrzésük alatt tartották a „gyanús elemeket”.

De ekkor már két fegyveres testület létezett Németországban: a Wehrmacht és az SS.

Az SS megerősítette pozícióját a Wehrmachtal szemben. A parancsnokot intrikával eltávolították, és a nemzetiszocializmus a Wehrmacht fölé kerekedett.

Időközben hatalmas rendőrraparátus jött létre. Mindenütt gyűjtötték az információkat, és ez kiváló eszköznek bizonyult az abszolút hatalom gyakorlásához.

1942-től, halálától kezdődően egészen a háború befejezéséig Heydrichet az ideális SS-tiszté és a felnövekvő SS-vezető generáció példaképévé stilizálták.

A haláltáborok „projektjét” gyengéden, csak a keresztnevet használva, Reinhard-tervnek nevezték.

Benyó Marianna

Bibliográfia:

Reinhard Heydrich – A Man Who Needed Killing
<https://m.warhistoryonline.com/war-articles/reinhard-heydrich-a-...>
n-tv.de/leute/buecher/Aufstieg-und-Todes-Reinhard-Heydrich-article6323661.html

Charles Whiting – Heydrich, a hóhér
Ármádia Kiadó, 2000.

Merényletet követnek el Reinhard Heydrich ellen
mult-kor.hu/cikk.php?id=3684

Nácivadászok: Reinhardt Heydrich – Youtube
<https://www.youtube.com/watch?v=fqu...>

Reinhardt Heydrich – The God of Death – Youtube
<https://www.youtube.com/watch?v=5KDYdZg8g>

Pest utcái

Gyermekkoromban imádtam egyedül sétálni az utcákon. Nap nap után, iskolába és hazafelé. A keskeny, macskaköves utcákon, meg-megállva a kirakatok előtt. Az üvegből diáksapkám alól egy szomorú kis arc nézett farkasszemet velem. Vasárnap estéknél édesapám leküldött a körútra a sportújságért. Ha az utcán találtam egy gyufáskatulyát, azt rugdaltam az Üllői út járdáján.

Gondolataimban a doboz Stuka vagy Messersmidt, talán Ratta harci repülőgép volt. Ha a gyufásdoboz leesett a járdáról az úttestre, lezuhantnak minősítettem.

Később megbélyegeztek egy sárga csillaggal. Ha kimentem sétálni, igyekeztem más pulóvert felvenni.

Aztán 14 éves koromban búcsút mondtam a megkülönböztetésnek. Szlovákián keresztül kiszöktem Izraelbe.

Lassan én lettem a katona. Volt szerencsém részt venni új hazám két háborújában.

Ma reggel megint Pest utcáin találtam magamat. A hópehelyek mint régi barátok telepedtek le kabátomra. Talán ha nem olvadna el a hó olyan hamar, felismertek volna. Szembenéztem a hóval. Átnéztem közöttük, ott láttam a Duna-partot. Szüleimet bele akarták lőni a folyóba, de Wallenberg megmentette őket az utolsó pillanatban.

Ezzel engem is megmentett a svéd hős.

Egy ház előtt találom magamat. Mindig, amikor Pesten járok, megnézem ezt a házat. E házból hét francia pap megmentette e sorok íróját. Engem, bátyámat és még sok más gyereket.

Továbbmentem. A körút másik oldalán van a Tompa utca. Igen, a sarkon volt az ortodox imaház. Nagypapám alapította. Itt mondtam el bár micvai beszédemet. Hosszúnapkor, amikor megemlékeznek a halottakról, nem volt nekem szabad bemenni a templomba. Neked, mond-ták, hála Istennek, mindkét szülőd él.

Ma már szabadna, de a Tompa utcában nincs imaház többé.

A körúton a villamos még mindig sárga. Még a száma sem változott.

Egy ember húzza a szánkót. A gyerek nyafog: Apu, miért olvad el a hó?

A sárban egy gyufáskatulyát találtam. Rugdalom. Jelenleg már úrrakétának minősíteném.

Hiszen megőregedtem.

Árje Singer
Sydney

APRÓ- HIRDETÉS

VEGYES

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. l. 320-4778. www.drviragdentel.hu és www.mini-implantatum.hu

Tóthné Hívös Katalin fogtechnikus mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz hához megyünk. Hétfői ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammot I.-ben, (III. em. 312-es üzlet), a II. és VI., kerületben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Sar-El önkéntes programunk télen is folytatódik, gyere velünk te is segíteni! Csoport indul: február 12.-március 5. Információ: Deutsch János, +36-20-233-8454, Janos.deutsch76@freemail.hu, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben minden kedden, 16-17 óra között.

Eladom 55 millió iránnyon vagy elcserélném 100-120 m² körüli fővárosi ingatlanra Pomázon lévő, panorámás, 240 m²-es, duplakomfortos, 5,5 szobás házunkat 200 négyzetméteres telken, pihenőkerttel. Kb. 25 millió Ft értékű különbözetet kérek. 06-30-262-2655.

HÁZASSÁG

55/164/72, fiatalos, kedves, család-szerető, sötétbarna, „esztétikus”, alkalmazkodó, egyetemet végzett, Svájcban élő és dolgozó nő keresi karizmatikus, földön járó, de melegsívű társát, tandem5996@gmail.com

Fiatalos, sportos, aktív, 172/75/70, kettős állampolgárságú férfi rendezett háttérrel feleséget, társat keres 58-68 évesig. „Élvezzük együtt az életet.” 06-20-284-1239.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézése a 06-(1)-767-8262-es

számon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Csehország

Vladimir Vochocot, Csehszlovákia egykori marseille-i konzulját a Jad Vasem posztumusz a Világ Igaza címmel tüntette ki. Vochoc 1938-41 között dolgozott a francia kikötővárosban, és tisztségét az ország német megszállása után is megőrizte. *Tomás Kraus*, a Csehországi Zsidó Hitközségek Szövetségének titkára a Prágában tartott ünnepségen kijelentette, hogy a diplomata célja a nácik elől menekülő csehszlovák állampolgárok segítése volt, és közéjük tartoztak a zsidók is. Számos üldözöttnek adott útlevelet, akik Portugálián és Spanyolországban keresztül az USA-ba vagy a Francia Antillákra távozhattak. Vladimir Vochocot 1941-ben a megszállókkal kollaboráló francia hatóságok letartóztatták, de Lisszabonon keresztül sikerült Londonba jutnia. A második világháború után hazatért, de 1950-ben egy koncepció perben elítélték, és csak 1960-ban bocsátották szabadon. A volt diplomata 91 éves korában, 1985-ben halt meg. Vladimir Vochoc a 116. cseh állampolgár, aki a Jad Vasem magas kitüntetését kapta.

Olaszország

A római nagyzsínagógába a közelmúltban Bahreinből és más arab országokból érkezett személyek látogattak. Jelen voltak a keleti ortodox egyház, a buddhisták és a síták képviselői, valamint különböző civil szervezetek tagjai is. A találkozó célja a vallások közötti béke és tolerancia erősítése volt. *Riccardo Di Segni* főrabbi üdvözlőbeszédében kijelentette, hogy „a katolikusok és a zsidók között megkezdődött a párbeszéd, amit az is jelez, hogy a nagyzsínagógát már három pápa kereste fel. Eljött az idő, hogy más felekezetek felé is nyissunk”. *Hassen Chalqoumi* tunéziai származású francia imám válaszában hangsúlyozta, hogy „nem tudunk a kegyetlenségre és a gyűlöletre”. Az arab-zsidó párbeszéd mellett elkötelezett vallási vezető meglepetésként az iszlám terroristák által 2015. november 13-án Párizsban elkövetett terrortámadások 130 áldozatáról is. Példaként említette Bahreint, ahol a muzulmánok, a zsidók, a buddhisták és más felekezetek tagjai toleránsak egymás iránt. *Ruth Durughello*, a római hitközség elnöke a látogatást megköszönve reményét fejezte ki, hogy a felekezetek közötti párbeszédet erősítő kezdeményezésük más európai országokban is követőkre talál.

Brazília

A 2016-os év végéig mintegy 700 személy alijázik a dél-amerikai országból, szemben a három évvel ezelőtti 200 fővel. *Revital Poleg*, a Jewish Agency képviselőjének vezetője kijelentette, hogy a kivándorlók számának gyors növekedése elsősorban gazdasági és biztonsági okokkal magyarázható, de nagyon aktív a cionista mozgalom tevékenysége is. Poleg szerint a brazilok „minőségi bevándorlóknak” tekinthetők, mert túlnyomó többségük család vagy egyedülálló fiatal, akik szakmai tudásukat is szeretnék fejleszteni Izraelben. *Natan Saranszkij*, a Jewish Agency elnöke a közelmúltban díszvendégként részt vett és felszólalt a brazil hitközségek ernyőszervezete, a CONIB közgyűlésén, ami erősítette a kapcsolatokat. A kétszázmillió lakosú országban mintegy 120.000 zsidó él. Számuk Sao Paulóban 55.000 és Rio de Janeiróban 30.000 fő. A többiek kisebb településeken laknak.

Oroszország

Az ENSZ kulturális és oktatási szervezete, az UNESCO a Mahatma Gandhi születésének 125. évfordulóján, 1995-ben alapított Madanjeet Singh díjjal tüntette ki a Moszkvai Zsidó Múzeum mellett működő Toleranciaközpontot. A díjat olyan személyek és szervezetek kapják, akik kiemelkedő tevékenységet végeztek a tolerancia, az erőszakmentesség és a kulturális sokszínűség népszerűsítése érdekében. A kitüntetést *Irina Bokova*, az UNESCO főigazgatója adta át *Alexandra Bokovának*, a Központ vezetőjének a szervezet párizsi székhelyén. Az ünnepségen Bokova kijelentette, hogy „a díj igazolja, hogy jó úton haladunk. Azon dolgozunk, hogy a modern társadalom fő elvei a tolerancia és a kölcsönös tisztelet legyenek”. A moszkvai Toleranciaközpont és az UNESCO a közeljövőben közös kiadványokat jelentet meg a tömeges emigráció, valamint a tolerancia és a kultúrák közötti párbeszéd témájában az ENSZ hat hivatalos nyelvén.

Kovács

Programajánlat

JANUÁR

Spinoza Színház (1074 Budapest Dob u. 15.)

Január 4. (szerda) 19 óra: *Lola Budapest* – dalest

Január 11. (szerda) 19 óra: *Miért nem marad reggelire?* – vígjáték

Január 12. (csütörtök) 19 óra: *Rose* – monodráma

Január 14. (szombat) 19 óra: *Andrasew Iván: Sámli díj* – díjátadó, emlékest

Január 16. (hétfő) 19 óra: *Lola Budapest* – dalest

Január 17. (kedd) 19 óra: *A Pulitzer-ügy* – doku-dráma

Január 18. (szerda) 19 óra: *Heller Ágnes* – est

Január 19. (csütörtök) 19 óra: *Gyűlöletbeszéd: Ránki Sára, Kukorelly Endre*

Január 23. (hétfő) 19 óra: *Rejtő-Nádasi: Balfácánok* – kabaré

Január 24. (kedd) 19 óra: *Herzl* – kávéházi dráma

Január 25. (szerda) 19 óra: *Végző: Csáki Judit, Béres Ilona*

Január 26. (csütörtök) 19 óra: *ALMA – Liberálisok Klubja: Dési János*

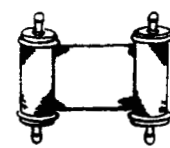
Január 28. (szombat) 19 óra: *Venus in Fur* – angol nyelvű dráma, magyar felirattal

Január 30. (hétfő) 19 óra: *A Pulitzer-ügy* – doku-dráma

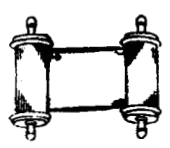
Január 31. (kedd) 19 óra: *Talmud, Tóra és a többiek*

Hírek, események röviden

– **Adomány.** Schmelcz Gabriella 30.000 Ft-ot küldött az Igaz Emberekért Alapítványnak a Jad Vasem-kitüntetés megsegítése céljából.

IMADÓK

Templomok	Péntek este Jan 6.	Szombat reggel Jan 7.	Péntek este Jan 13.	Szombat reggel Jan 14.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	18.00	9.00	18.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	16.00	8.00	16.10	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	16.00	8.00	16.10	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház				
(Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Desszefly u. 23.	16.00	9.00	16.10	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.30	9.30	17.30	9.30
Debrecen (Pásti u. 4.)	15.50	8.00	16.00	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	15.50	8.00	16.00	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	16.00	8.30	16.15	8.30
Pécs (Füzdő u. 1.)	17.30	8.30	17.30	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	

NAPTÁR

Január 6. péntek

Január 7. szombat

Január 8. vasárnap

Január 13. péntek

Január 14. szombat

Tévét 8.

Tévét 9.

Tévét 10.

Tévét 15.

Tévét 16.

Gyertyagyújtás: 3.51

Szombat kimenetele 5.02

Ászárá böjtét böjt

Gyertyagyújtás 3.59

Szombat kimenetele 5.10

Képek a szombathelyi zsidóság történetéből

Megjelent a Szentől szemben – Képek a szombathelyi zsidóság történetéből című kétnyelvű (magyar/angol) könyv. Az album 40 – társadalom, mentalitás- és eseménytörténeti – fejezet köré csoportosítva, 1178 képen, 651 megszemélyesített emberi arcon és 1168 néven keresztül mutatja be a soá előtti 3200 fős szombathelyi zsidóság mindennapjait. Az egyes személyek, családok, csoportok életét, a zsidó közösség anyagi, szellemi kultúráját, vallását, hagyományait, társadalmát, valamint pusztulását és a vészszekerek utáni újjáéledését. Ezáltal a modern Szombathely 19–20. századi történelmének egy ez ideig rejtve maradt világába nyújt érzékeny és izgalmas betekintést, egyúttal a helyi mikroközösség prizmján keresztül látatja a Magyarországon és Közép-Európában élő vidéki zsidóság mindennapi történelmét. Mind ez ideig Magyarországon egyetlen zsidó közösségről sem állt rendelkezésre ilyen mennyiségű és ennyire komplex vizuális

forrásanyag. Értéke az európai közösségek aspektusából is rendkívüli.

A könyv 12.500 Ft-os áron megrendelhető a kiadónál (Yellow Design Kft.), a következő e-mailcímen: szemtolszemben@yellow.hu

A könyvből 100 db sorszámozott, ezüst-élmetszett, díszdobozos példány is készült, amely 17.000 Ft-os áron kapható a kiadónál.

MAGÁNNYOMOZÁS FELSŐFOKON!

KOBA

DETEKTÍVIRODA:

06-70-647-7766,

www.kobadetektiv.hu

Arccal a jubileumi Maccabiada felé

Találkozásom Juszti Ádámmal, a Maccabi VAC elnökével egy hetet csúszott. Az ok pedig egy nagyon fontos budapesti program volt. Idelátogatott Mordechai Tichauer, az Európai Maccabi Szövetség német elnöke, hogy tárgyalásokat folytasson a magyar illetékesekkel a ma még távolinak tűnő 2019-es budapesti Európai Maccabi Játékokról (EMG), valamint a Maccabi VAC programjairól. Amennyiben fővárosunk sikeresen pályázik a 2024. évi olimpiai játékok megrendezésére, úgy az EMG 2019 a maga sokezeres résztvevőjével és nagyszámú érdeklődőjével annak főpróbája lehet. Ezért is kísérő figyelemmel ezt a rendezvényt nemcsak a zsidó, hanem az általános közvélemény, a magyar állami és sportvezetés.

– Hallottuk, sikerült gazdag programot összeállítani az elnök úrnak.

– Mindenekelőtt a már elkészült és az épülőfélben lévő sportlétesítményekre volt kíváncsi Tichauer elnök úr – mondja Juszti Ádám, a Maccabi VAC első embere. Meglátogattuk az új MTK-pályát és a jövő évi vízes világbajnokságra épülő új nemzeti sportuszodát. Egy rövidke kulturális program keretében elvittük az elnök urat a Páva utcai Holokauszt Emlékközpontba és a Várban feltárt középkori zsinagógába. A látogatással egy időben felkészülési tesztversenyt szervezett az EMG 2019 csapata. A kosárlabdatornán izraeli, svájci, dán és magyar csapatok vettek részt. A díjakat Heisler András, a Mazihsiz elnöke adta át.

– És akkor beszéljünk a soron lévő nagy házi feladatról, a jövő év június 4–18. között Izraelben megrendezendő jubileumi, 20. Maccabi Világjátékok magyar előkészületeiről.

– Folyamatosan folynak a ver-

senyzők és a sportágak szervezési tevékenységei, a magyar delegáció kialakítása. Hagymányaink és a tervezett budapesti Európai Maccabi Játékok miatt is fokozottan készülünk, számos sportágban részt vevő, 100 fős delegációt tervezünk. Erős háttérrel számunkra az az összesen közel 40 érem, amelyet 2013-ban a világbajnokságon és 2015-ben Berlinben az európai versenyeken szereztünk.

– Jövőre hány éremre számít?

– Izraelben ismét 20 érem megszerzését tűztük ki célul.

– Milyen sportágakban?

– Vannak éremszerzési esélyeink vízilabdában, vívásban, a küzdősportokban (karate, cselgáncs, birkózás), tornában (különösen női versenyzőink miatt), ezenkívül a triatlonistáink is esélyesek. De egy ilyen nagy versenyen bárki váratlanul is dobogóra állhat. Ebben az a szép, hogy a favoritok mellett az amatőr kategóriából is könnyen kerülhetnek ki sikeres versenyzők.

– Végül ejtsünk szót a mindig kényes anyagi kérdésekről. Gondolom, gőzerővel dolgoznak azon, hogy e vonatkozásban is gondtalan legyen a részvétel.

– A portfólió jelenleg úgy néz ki, hogy a 25–30 százalék önrész mellett 70–75 százalékot az állami szerepvállalás és a további magánszponzoráció. Ebben benne van a szakminisztérium és a zsidó szervezetek anyagi részvétele, valamint a magántámogatások. Természetesen a közösségi szerepvállalás ezen a téren is szeretnénk növelni a magyar sport sikerei érdekében.

Molát Ferenc

...és ideje van a nevelésnek

Az ideg orvos azt mondja a vizsgálat végén a betegének:

– Nézze, én most felírok magának valami enyhe nyugtatót, de az tenne igazán jót magának, ha bele tudna temetkezni a munkájába.

– Az nem megy, doktor úr.

– Miért nem?

– Mert betonkeverő vagyok!

A pszichiáter várótermében két páciens álldogál. Kérdezi egyik a másiktól:

– Ön most érkezett, vagy már távozni készül?

– Kérem, ha én azt tudnám, akkor nem lennék itt.

SPÁNN GÁBOR

Sorozat-reality

A polgári év végén szokás fogadalmakat tenni, de minimum – megfelelő mennyiségű vérrrel az alkoholban – éves bűnöket bevaltani. Hát én most, kedves olvasó, megosztom Önrel az én gyengeségemet, hogy igenis én is sorozatfüggő vagyok a tévét illetően. Mielőtt fitymálva leteszi az újságot, sietek leszögezni, hogy kedvenc sorozatom nem a Szulejmán, na sag schon! Legfeljebb felkészületlen leszek, ha a törökök ránk eresztik a másfél millió migráncst.

Évek óta nézem a háromféle sorozatot, a chicagói tűzoltók, rendőrök és egy közkórház hétköznapjait mutatja be. Most legutóbbi élményemet osztom meg Önökkel, amely a Chicago Med c. kórház sorozatban szerepel. A soros részben megérkezik a chicagói közkórházba egy doktor Latham nevű országosan ünnepezt szívsebész. Idáig ebben nincs semmi különös, csak ha hozzáteszem, hogy az illetőt pestiesen szólva halmazottan hátrányos helyzetűnek neveznék, tudniillik dr. Latham fekete bőrű, vallásos ortodox zsidó. Halálosan elegáns: mindig hófehér ing, arany mandzsettagomb, háromrészes öltönynek mellénye alól jól láthatóan kilóg a cicesz, és fején himzett kipa látható. Megjelenése óta áramlanak az egyébként fapados közkórházba a legsúlyosabb szívbeteg, mert olyan kiváló diagnosztika, hogy a legkisebb abnormális szívzörejt is minden CT, ultrahang, MR nélkül, egyetlen fonendoszkóppal megállapítja. Beosztottjával igazságos, de szigorú, tartja mindenkitől a három lépést, és ezért megjárja, szívtelen szármajomnak titulálják a háta mögött. Legjobb tanítványa egy fiatal keresztény mellkassebész, aki sokat tanul tőle, és istentűi. Ebben a részben az történt, hogy szombati napon hozott be a mentő egy súlyos aortaszakadt beteg, akit csak egy záros időn belül elvívett, gyors és szakcszerű műtét menthet meg. A tanítványa úgy dönt, hogy pókereszk: asszisztencia segítségével, de nagy tudású mestere nélkül, egyedül végzi el a műtétet. Menet közben jön rá, hogy ki fog csúszni az időből, bizonyos ereket nem talál, és hiányzik dr. Latham mester tekintete. A kórház igazgatója a vészhelyzetre való tekintettel kocsit küld az ünnepezt szívsebészért, aki azonnal bemosakszik, és az utolsó pillanatokra baj nélkül befejezi a komplikált beavatkozást. A műtét végeztével visszavedik elegáns civil zsidóvá, és szemrehányást tesz fiatal kollégájának:

– Miért nem hívtak azonnal reggel, amikor kiderült, hogy ez az idősebb beteg életveszélyben van?

A fiatal sebész zavartan toporog, aztán nehezen kinyögi.

– Doktor úr! Ma szombat van. Önről köz-

tudott, hogy vallásos zsidó, akinek tilos szombaton dolgozni. Nem akartam megtörölni önnel az ünnepet, és úgy gondoltam, tanultam már annyit, hogy egyedül is úrrá tudjak lenni a helyzeten.

A főorvos válasza:

– Először is a szombati munka tilalmát el lehet hagyni, ha emberi élet mentéséről van szó. Ami pedig az önbizalmát illeti, 10 év múlva délután döntsön majd egy ilyen műtét szülőben elvégzéséről.

Ez a beszélgetés a kórház 19. emeletén lévő műtő előtti folyosón játszódik, a felvonó ajtaja előtt. A fiatalabb keresztény sebésznek feltűnik, hogy sokadszor megy el a liftt, és a főorvos egyszer sem nyomja meg a gombot. Kis humorba hajló tévovázás után a főorvos azt mondja:

– Tudja, számomra visszajött a sábesz, nem hívhatom a liftet. Ahol ezt megelőzően dolgoztam, volt egy sábbátlift, ami minden emeleten automatikusan megállt, és nem kellett nyomkodni.

Az orvos elvégzi a műveletet, és lekíséri főnökét a kijáratig. A kórházkapuból visszafordulva, a mozi kb. 40. percében, dr. Latham először elmosolyodik, és így búcsúzik tanítványától:

– Sábbát sálom, kolléga!

Eddig a film...

Bejárta az internetet és az összes tévéhíradót nemrégiben a hír, hogy az egyik budapesti kórház szülészeti osztálya mellett mosdóban egy halott nőt találtak, aki feltehetőleg öt napig fekiült holtan a vécében anélkül, hogy bárki észrevette volna. A sajtó természetesen azonnal rácuppant a témára, de kéznél volt az örökké érvényes panel: folyamatban lévő vizsgálatról nem adunk felvilágosítást.

Én viszont egy picit megvilágosítottam: Elképzeltem, micsoda anyagi és humántartaléhiánnyal küszködhet az a kórház, ahol öt napig például egy takarító nő sem nyit be az inkriminált helyiségbe, és nem tűnik föl neki, hogy ott fekszik valaki, akinek a proszektúrán lenne a helye. Mert azt ugye nem képzelem senki, hogy volt takarítás, a munkaerő körbemosztva a megboldogultat, majd annyit morgott, a fene egye meg, megint hipót kell venni, és ezzel elment anélkül, hogy bárkit értesített volna.

Tudom, hogy olyan műszerezettség és akkora személyzet, mint amit a Chicago Med sorozatban a nagyvárosi közkórházban látnak, talán a dédunokám idejében lesz Magyarországon, de egy dologban már most sincs különbség a chicagói és a budapesti közkórház között. Ez pedig az, hogy egyik-

75 éve halt meg Kabos Gyula

Jellegzetes dadogása és félszegnek ható, eszköztelen játéka a magyar filmek és színpadok kedvelt figurájává tették.

Kann Gyula néven született 1887. március 19-én egy hatgyermekes budapesti zsidó családban. Szülei könyvelőnek szánták, kereskedelmi iskolába járaták; titokban, esténként látogatta Solymosi Elek színiiskoláját, melynek elvégzése után, 1905-ben, táncoskomikusként kezdte pályáját. Szabadkán, majd Zomborban, Makón, Nagyváradon játszott.

1913-ban került Budapestre, ahol rengeteg színházban és kabaréban megfordult, ekkor vette fel a Kabos művésznévet. 1918-ban Nagyváradon színházalappal is megpróbálkozott. 1919-ben feleségül vette a hadiözvegy Puhlag Mária-t, akinek nyolcéves kislánya ettől fogva nevelt lánya lett, és hamarosan megszületett a fia is. Színészi munkája mellett 1929–1930-ban ő igazgatta a Fővárosi Művész Színház néven újjáalakított Operettet. Kabost a harmincas években a hangosfilmek avatták az ország kedvencévé. Olyan, máig legendás produkciókban komédiázott, mint a Hyppolit, a lakáj, a Meseautó, az Ez a villa eladó, a Nászút fél áron vagy a Lovagias ügy.

Ő volt a magyar filmgyártás legtöbbet foglalkoztatott művésze, nyolc év alatt 45 szerepet játszott el a kamerák előtt, de ugyanakkor a főváros legjobb színházaiban is fellépett. Híres szájszücsörítő grimaszával, jellegzetes dadogásával, eszköztelen játékkal, félszeg mozdulataival és groteszk mimikájával nemcsak komikus figurákat töltött meg sajátos étellel, hanem tragikomikus, sőt tragikus szerepeket is hitelesen alakított.

Testi és lelki sebeket hordozó kisemberei szívszorító őszinteséget és kedves ügyefogyottságot sugároztak.

Egy ország leste szájáról a poénokat a moziban, és hitte, hogy a tréfamester az életben is éppen olyan szórakoztató. Kortársai szerint azonban keserű, kicsinyes ember volt, aki nem találta a helyét a világban. Amikor a reggeltől estig tartó hajszát után otthon, a fürdőszobában, magába roskadva felhörpintette frissítő kávéját, gyakran ismételtette: „Majd éppen nekem fog sikerülni...” 1938-ban az Andrassy úti Színházban lépett fel utoljára Magyarországon.

A következő évben az erősödő antiszemitizmus elől az Egyesült Államokba emigrált, alkalmi fellépéseken szórakoztatta a magyarokat tudó közönséget. Az Újvilágban nehezen barátkozott meg a hétköznapiassággal: két évig bolyongott a messzi idegenben, majd megbetegedett, és 1941. október 6-án New Yorkban, alig 53 évesen, elvitte a szívszélhűdés.

Kobas néven temették el, sírjára csak jóval később akadtak rá.

Földi maradványait 1996-ban hozták haza és helyezték végső nyugalomra a Farkasréti temetőben. 1997-ben posztumusz Köztársasági Elnöki Arany Emlékéremben részesült. A Soproni Petőfi Színház minden évben Kabos Gyula-díjat ad át annak a színésznek, aki a társulat szavazatai alapján az évadban a legjobb teljesítményt nyújtotta. Sikeres szerepei persze nem kerülhetik el sorsukat, újra megfilmesítik, színpadon játsszák őket.

Fidelio/MTI

Herzl Tivadar örököül hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal, a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-ua.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

